

ΑΡΧΕΙΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΔΗΜΗΤΡ. ΕΜΜ. ΚΑΛΙΤΣΟΥΝΑΚΗ

ΕΤΟΣ 48ον (1968)
ΤΟΜΟΣ 48ος

ΤΕΥΧΟΣ Α'
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

Υπό ΔΗΜ. Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Δ.Ν., Δ.Π.Ε.

Παρόδρου του Α.Σ.Δ.Υ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α'. ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

1. 'Η άφετηρία.— 2. 'Η βασική διάκρισις Γενικής και Ειδικής 'Εκπαιδεύσεως ή επαγγελματικής κατάρτισεως.— 3. 'Η γενική εκπαίδευσις.— 4. 'Η ειδική εκπαίδευσις ή κατάρτισις.— 5. 'Ορολογικαί διευκρινίσεις.

Β'. ΑΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΙ ΕΠΙΛΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

6. Τò πρόβλημα εν 'Ελλάδι.— 7. 'Η προεισαγωγική εκπαίδευσις.— 8. 'Η εισαγωγική εκπαίδευσις.— 9. 'Η μετεισαγωγική εκπαίδευσις.— 10. 'Η «μετεισαγωγική» επιμόρφωσις.

Γ'. Η ΟΡΘΗ ΛΥΣΙΣ

11. Τò ζήτημα του ένιατου φορέως.— 12. Τò ζήτημα των κατ' ίδιαν φορέων.— 13. Οι φορείς τής προεισαγωγικής εκπαίδευσσεως.— 14. 'Ο φορέυς τής Εισαγωγικής και Μετεισαγωγικής Μετεκπαιδεύσεως.— 15. Τò Κέντρον Μετεκπαιδεύσεως.

Δ'. Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

16. Τò ζήτημα τής καταλλήλου μεθόδου.— 17. 'Η διδασκαλία αϊθούσης.— Αι διαλέξεις.— 19. Τά σεμινάρια.— 20. Αι διασκέψεις.— 21. 'Η εν τῇ ἐργασίᾳ ἐξάσκησις.

Ε'. ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

22. 'Ο τρόπος εισαγωγικής εκπαίδευσσεως.— 23. 'Η διδακτέα ὄλη Α' κατηγορίας.— 24. 'Η διδακτέα ὄλη Β' κατηγορίας.— 25. 'Ο τρόπος τής μετεκπαιδεύσεως.— 26. 'Η διδακτέα ὄλη γενικῶν και ειδικῶν κύκλων.— 27. Συμπέρασμα.

Α'. ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

1. 'Η άφετηρία.

Τò πρόβλημα τής εκπαίδευσσεως στελεχῶν Δημοσίας Διοικήσεως τοποθετείται κατά διάφορον τρόπον εις τὰς ανεπτυγμένας και τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας, λόγω του ότι εις τὰς πρώτας ή Επιστήμη και ή Τεχνολογία ὡς και τὸ σύνολον τῶν ἐφαρμογῶν τής πρώτης, ἔχουν πλήρη και ἀναμφισβήτητον ἀπο-
«ΑΡΧΕΙΟΝ» Δ. Ε. Καλιτσούνακη, Τόμ. 48ος (1968), Τεύχ. Α' 1

τύποις εις τὴν νοοτροπίαν τῶν κυβερνώντων καὶ διοικούντων, ἐνῶν εἰς τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας κρατεῖ, εἴτε ὁ ἐμπερισμός· εἴτε ὁ αὐτοσχέδιον διασμός καταλήγων εἰς συνεχῶς ἀποτυγχάνοντα πειράματα, εἴτε ἡ ἀπομίμησις ξένων προτύπων ὡς π.χ. παρ' ἡμῖν συμβαίνει μὲ τὰ «προγράμματα ἐπιμορφώσεως» ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω (A. K. Rice : Productivity and Social Organization, London 1958).

Τὸ πρόβλημα ἐπομένως τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ ἀνθρώπινου δυναμικοῦ εἰς τὸν δημόσιον τομέα, δεόν νὰ ἀντιμετωπισθῇ ἐν συναρτήσει μὲ τὸ στάδιον τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως εἰς τὸ ὅποιον εὐρισκόμεθα, καὶ δὴ τὴν φάσιν τῆς βιομηχανικῆς ἐπαναστάσεως ἢ ὅποια ὡς γνωστὸν συνεπάγεται τὴν διοικητικὴν ἐπαναστάσιν (Managerial Revolution) ἢ ἔστω αὐτὴν τὴν ὅποιαν Ἑλληνις Ὑπουργὸς ὠνόμασε «ὀργανωτικὴν ἐπαναστάσιν» (A. Maddison etc. : Assistance Technique et Développement de la Grèce, Paris 1960, σ. 35 ἐπ.).

Ἐπιτυχὲς πρότυπον αὐτῆς τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὸν δημόσιον τομέα ἀποτελοῦν μόνον αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι ἐνθα τὸ πρόβλημα ἐτέθη εἰς τὴν ὀρθὴν του βάσιν : Ἡ Δημοσία Διοίκησις ὀφείλει νὰ ἔχη τὰ αὐτὰ standards ἀπὸ ἀπόψεως ἀποδόσεως μὲ τὰ τῆς ἐπιχειρηματικῆς διοικήσεως ὡς π.χ. εἰς τὴν σχέσιν εἰσροῆς καὶ ἐκροῆς κ.ο.κ. (D. Waldo : The Administrative State, N. Y. 1948).

Εἰς τὰς Η.Π.Α., ὡς γνωστὸν, ἡ Ἐκπαιδευμένη Διοικητικὴ Ἐπιπέτασις ἢ Τεχνικὴ τῆς Διοικήσεως, εἴτε Δημοσίας (Public Administration) εἴτε Ἐπιχειρηματικῆς (Business Administration) ἀνεπτύχθη ὡς ἀπάντησις εἰς τὴν πρόκλησιν τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ ὡς ἱκανοποίησις τῆς ἀνάγκης διοικητικῶν στελεχῶν, τῶν Administrators εἰς τὴν Δημοσίαν καὶ τῶν Managers εἰς τὴν Ἐπιχειρηματικὴν Διοίκησιν. Πρὸς τὴν ἰδίαν κατεΐθουσιν τείνουσιν ἤδη οἱ αἰ χῶραι. Ἀκόμη καὶ ἡ μεγάλη Βρετανία εἰς τὴν ὅποιαν ὑπεστηρίζετο ὅτι «ἡ διοικητικὴ ἱκανότης εἶναι ἐμπειρικὴ» ἤδη γίνεται δεκτὸν ὅτι «ἡ διοικητικὴ ἱκανότης εἶναι τεχνικὴ» διὰ τὴν ὅποιαν χρειάζεται ἐκπαίδευσις (ἴδε δηλώσεις τοῦ Ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν Λόρδου Bridges κ.τ.λ.). Τοῦτο πλέον γίνεται δεκτὸν εἰς ὅλον τὸν κόσμον (Δ. Π. Οικονόμου : Ἡ Ὄργανωτικὴ ἢ Τεχνικὴ τῆς Διοικήσεως Δημοσίας καὶ Ἐπιχειρηματικῆς, εἰς τὸν Δυτικὸν καὶ Ἀνατολικὸν κόσμον ὡς καὶ ἐν Ἑλλάδι, Ἀθήναι 1961).

Ἀρετηρία, κατὰ συνέπειαν τοῦ προβλήματος εἶναι ἡ ἀντίληψις ὅτι τὸ διοικεῖν εἶναι τεχνικὴ δυνάμενι νὰ δεδραχθῆ δὲ ὀρθοῦ λόγου καὶ ὀρθοῦ ἔργου. Ἀλλὰ τί εἶδους ἐκπαιδεύσεως χρειάζεται :

2. Ἡ βασικὴ διάκρισις Γενικῆς καὶ Εἰδικῆς Ἐκπαιδεύσεως

Ἐν Ἑλλάδι ἔχομεν μίαν λέξιν «τὴν ἐκπαίδευσιν» διὰ δύο δια-

φορετικά πράγματα, τόσοσιν κατὰ τὴν φύσιν των ὅσον καὶ κατὰ τὴν δεοντολογίαν των, ἦτοι διὰ :

α') τὴν γενικὴν ἢ τὴν λεγομένην «θεωρητικὴν» ἐκπαίδευσιν τὴν ἀνταποκρινομένην εἰς τὸν ὄρον education διὰ τῆς ὁποίας παρέχονται γνώσεις διὰ διαδικασίας ἀπαγωγικῆς ἦτοι διὰ μεταβάσεως ἀπὸ τοῦ γενικοῦ καὶ ἀφηρημένου εἰς τὸ εἰδικόν καὶ συγκεκριμένον. Ἐκ τοῦ λόγου τούτου καὶ ἡ διδασκαλία εἶναι θεωρητικὴ καὶ ἀπὸ καθέδρας.

β') τὴν εἰδικὴν ἢ τὴν λεγομένην «ἐπαγγελματικὴν» ἐκπαίδευσιν ἢ κατάρτισιν τὴν ἀνταποκρινομένην εἰς τὸν ὄρον training διὰ τῆς ὁποίας παρέχονται ἱκανότητες, ἦτοι τὸ λεγόμενον εἰς τὴν Ἀγγλοαμερικανικὴν καθομιλουμένην know-how, διὰ διαδικασίας ἐπαγωγικῆς ἦτοι διὰ μεταβάσεως ἀπὸ συγκεκριμένων καταστάσεις εἰς γενικὰς ἐφαρμοστάς κατὰ περίπτωσιν ἀρχάς. Ἐκ τοῦ λόγου τούτου ἡ ἐκπαίδευσις αὕτη εἶναι κατ' ἀνάγκην πρακτικωτέρα, ἐὰν μὴ πρακτικὴ.

Ἐν προκειμένῳ ὁσον νὰ γίνῃ σαφῆς διάκρισις. Ἡ μὲν γενικὴ ἢ θεωρητικὴ ἐκπαίδευσις ἀνήκει φύσει καὶ θέσει εἰς τὰς Ἀνωτάτας Σχολάς, ὡς συμβαίνει εἰς ἕλας τὰς χώρας, ἢ δὲ εἰδικὴ ἢ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις εἰς τὸν τομέα τῆς Δημοσίας Διοικήσεως ἀνήκει εἰς τὴν ἀρμοδίαν κρατικὴν ὕπηρεσίαν, τὴν ὑπεύθυνον καὶ ἐξουσιοδοτημένην διὰ τὸν ἀνθρώπινον παράγοντα ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῆς Κρατικῆς Πολιτικῆς.

3. Ἡ Γενικὴ Ἐκπαίδευσις (Education).

Κατ' ἀνάγκην ἡ γενικὴ ἐκπαίδευσις, λόγῳ τῆς θεωρητικῆς τῆς ὁμοῦς ἢ παρέχεται ἀπὸ τὰς Σχολὰς Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν, εἰς τὰ πλαίσια τῶν ὁποίων τοποθετεῖται σήμερον ἡ «Δημοσία Διοίκησις» ὡς τομεὺς ἀκαδημαϊκῆς διδασκαλίας, ὡς ἄλλωστε συμβαίνει εἰς ἕλας τὰς χώρας ἐνθα ἔχει ἀναπτυχθῆ ὁ τομεὺς οὗτος καὶ δὴ :

α') Εἰς τὴν Μεγ Βρετανίαν, ἐνθα ἡ ἐκπαίδευσις εἰς τὴν Δημοσίαν Διοίκησιν εἶναι μᾶλλον γενικῆς φύσεως εἰς τὸ πλαίσιον τῆς Πολιτικῆς Ἐπιστήμης (Political Science) ἢ τῆς Πολιτειολογίας (Government). Ὡς λέγει ὁ A. H. Hamson (The Teaching of Public Administration in Great Britain) «οὐδαμῶς ἔχει γίνει ἀπόπαρα νὰ διδαχθῇ ἡ Δημοσία Διοίκησις ὡς μεμονωμένον θέμα». Ἐκτὸς μεμονωμένων περιπτώσεων, ὡς π.χ. τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Manchester τὸ ὁποῖον ἔχει εἰδικόν Department of Government, τὰ ἕλλα Πανεπιστήμια προσφέρουν εἰδικὰ προγράμματα Δημοσίας Διοικήσεως εἰς Ἴνστιτούτα ἢ Κέντρα, παρέχοντα ὅχι τόσοσιν ἀκαδημαϊκοὺς τίτλους ὅσον πιστοποιητικὰ ἢ διπλώματα.

έχοντα επαγγελματικήν αξίαν. Βασική φιλοσοφία τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ προσωπικοῦ τῆς Δημοσίας Διοικήσεως εἶναι ἡ προσπάθεια νὰ καταστή «δχι ἱκανώτερον ἀλλὰ σοφώτερον».

β) Εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, ἔνθα ἡ ἐκπαίδευσις εἰς τὴν Δημοσίαν Διοίκησιν εἶναι μᾶλλον ἐξειδικευμένη, με σκοπὸν τὴν παραγωγὴν καὶ σοφωτέρων καὶ ἱκανωτέρων διοικητικῶν στελεχῶν. Κατὰ τὰ δύο τρίτα διδάσκεται εἰς τὸ πλαίσιον τῆς Πολιτικῆς Ἐπιστήμης ὡς καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ κατὰ τὸ ἕν τρίτον εἰς ἰδίᾳ Σχολᾷ Δημοσίας Διοικήσεως ἢ Δημοσίας καὶ Ἐπιχειρηματικῆς Διοικήσεως. Εἰς τὴν τελευταίαν τυχὴν περίπτωσιν ἡ φύσις τῆς ἐκπαιδεύσεως ποικίλλει ὡς ἀκολούθως :

α) εἶναι γενικὴ κατάρτισις ὡς ἐν Ἀγγλίᾳ, με κλασσικὸν πρότυπον τῆς Littauer School of Public Administration τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Harvard.

β) εἶναι εἰδικὴ διοικητικὴ κατάρτισις εἴτε :

1) δι' ὠριπμένας διοικητικὰς θέσεις κατὰ κλάδους κ.τ.λ. με κλασσικὸν πρότυπον τὴν Maxwell School τοῦ Syracuse University,

2) διὰ τὰς συγχρόνους καὶ ἐπὶ μέρους τεχνικὰς λεπτομερειακὰς μεθόδους διοικήσεως ὡς π.χ. ἡ Γραμματειακὴ τεχνικὴ κ.ο.κ. με κλασσικὸν πρότυπον τὸ California University.

(Διὰ πλείονα ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ἴδε μεταξὺ ἄλλων UNESCO : The Teaching of Social Sciences κ.τ.λ. ὡς καὶ F. B. Cliffe : The University Teaching of Public Administration in the U.S.A., R.I.S.A., 1959 (448—452).

γ') Εἰς τὴν Γαλλίαν, ἔνθα μέχρι πρότινος δὲν ὑπῆρχε θεωρητικὴ ἐκπαίδευσις Δημοσίας Διοικήσεως λόγῳ τῆς Ἐθνικῆς Γαλλικῆς παραδόσεως τοῦ Διοικητικοῦ Δικαίου, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐσφαλμένης ἀντιλήψεως διὰ πᾶσα διοικητικὴ δεοντολογία ἐν τῇ Δημοσίᾳ «Διοικήσει καλύπτεται ὑπὸ κανόνων Δικαίου, οἱ ὅποιοι κατὰ τεκμήριον εἶναι ὀρθοὶ καὶ... ἀλάθητοι... Ἐπομένως ὁ σπουδαστὴς διὰ νὰ γνωρίσῃ τί πρέπει νὰ πράττῃ εἰς τὴν Δημοσίαν Διοίκησιν, πρέπει νὰ γνωρίσῃ... Διοικητικὸν Δίκαιον... ἀκόμη δὲ καὶ ἄλλους εἰδικωτέρους κλάδους του, ὡς π.χ. τὸ λεγόμενον... Δημοσιονομικὸν Δίκαιον... ὡσὰν ἡ Δημοσιονομικὴ Πολιτικὴ νὰ εἶναι ζήτημα δικαιοσύνης ἢ ἀδικίας, τελευταίως δὲ τὸ λεγόμενον «Οἰκονομικὸν Δίκαιον» ...ὡσὰν ἡ ρύθμισις τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς νὰ εἶναι πρόβλημα κανόνων δικαίου ἢ κανόνων ἀδικίας. Οὕτω π.χ. ὁ προσηπολογισμὸς δὲν ἐξετάζεται ὡς τεχνικὴ προγραμματισμοῦ ἐν τῇ Δημοσίᾳ Διοικήσει, ἀλλ' ὡς διαδικασία ψηφίσεως Νόμου κ.ο.κ.

4. Ἡ Ἐπαγγελματικὴ Ἐκπαίδευσις (Training).

Ἡ Ἐπαγγελματικὴ ἢ εἰδικὴ ἔκπαιδευσις παρέχεται ὑπὸ εἰδικῶν σχολῶν, αἰτινες, προκειμένου περὶ διοικητικῶν στελεχῶν τῆς Δημοσίας Διοικήσεως τ ἐλθεῖν ὑπὸ τὴν ἐνθῦνην τῶν ἀρμοδίων κρατικῶν ἀρχῶν ἢ ἔστω μιᾶς κεντρικῆς ἀρχῆς ἔπου αὕτη ὑπάρχει, ἀναλόγως πάντοτε τῆς ὑφισταμένης ἐπὶ τοῦ θέματος καὶ τοῦ τομέως τούτου κρατικῆς ὀργανώσεως. Ὅστω :

α') Εἰς τὴν Μεγ. Βρετανίαν. Ἡ εἰδικὴ ἔπαγγελματικὰ ἔκπαιδευσις ἐξασφαλίζεται διαφοροποιημένη, κατὰ τὸν ἐνδελεχέστερον τρόπον, κατόπιν τῆς Ἐκθέσεως Ἐπιτροπῆς Assheton τῷ 1944—διαρχοῦντος τοῦ πολέμου—ὅτε ἐδημιουργήθη τὸ κατ' ἐξοχὴν πρακτικὸν σημεῖον ἐκκινήσεως διὰ μιάν σοβαρὰν ἔκπαιδευτικὴν προσπάθειαν : ὁ δ α σ ι κ ὁ ς μ η χ α ν ἰ σ μ ὁ ς ἔ κ π α ἰ δ ε ὕ σ ε ω ς, συνισταμένης :

- 1) ἐκ Κεντρικοῦ Συμβουλίου καὶ
- 2) ἐκ τῶν παρὰ ταῖς Ὑπουργείοις καὶ Δημοσίαις Ὄργανισμοῖς «Training Officers».

Ἡ διαφοροποίησις ἐμφανίζεται εἰς τὴν ἐξασφάλισιν ἔπαγγελματικῆς ἔκπαιδευσεως εἰς τὴν Δημοσίαν Διοίκησιν διὰ τῶν κάτωθι μέσων :

- 1) τῶν εἰδικῶν σχολῶν Γενικῆς Δημοσίας Διοικήσεως, ὡς τὸ Administrative Staff College.
- 2) τῶν εἰδικῶν σχολῶν Εἰδικῆς Δημοσίας Διοικήσεως, ὡς Κοινωνικῆς Ἐκπαιδευτικῆς κ.ο.κ. ὡς εἶναι π.χ. τὸ Institute of Welfare Services, τὸ Chartered Institute of Secretaries κ.τ.λ.).
- 3) τῶν εἰδικῶν, Part-Time Studies προγραμμάτων τῶν διαφόρων Πανεπιστημίων ἔνθα δημόσιοι ὑπάλληλοι μὴ πτυχιούχοι διαθέτουν τὰς ἀπογευματινὰς τῶν ὥρας διὰ ἔπαγγελματικὴν βελτίωσιν (Professional improvement).

β') Εἰς τὰς Ἡνωμένους Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς. Καὶ εἰς τὰς Η.Π.Α. ἡ ἔπαγγελματικὴ ἔκπαιδευσις εἰς τὴν Διοίκησιν εἶναι διαφοροποιημένη καὶ ἔχει ἀντεθεθῆ εἰς :

- 1) τὰς εἰδικὰς σχολὰς κατὰ κλάδους διοικήσεως ὡς π.χ. τὸ National War College, τὸ Foreign Service Institute κ.τ.λ.
- 2) τὰς εἰδικὰς σχολὰς τῶν Ἀνωτάτων Ἐκπαιδευτικῶν Ἰδρυμάτων τῶν ὁποίων ἡ ἔκπαιδευσις εἶναι τεχνολογικὴ καὶ προσηρμοσμένη πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν κλάδων τῆς Διοικήσεως.

3) τὰ εἰδικὰ προγράμματα ἔκπαιδευσεως, τὰ ἐκπονούμενα καὶ ἐφαρμοζόμενα ἐν συνεργασίᾳ τῶν διαφόρων ἀρχῶν μετὰ τῶν Πανεπιστημίων πρὸς κάλυψιν εἰδικῶν ἀναγκῶν, διὰ συμβάσεων εἰδικῶν, ἐφ' ἔσπον τὰ πλείεστα τῶν Πανεπιστημίων εἶναι ἰδρύματα Ἰδιωτικοῦ Δικαίου.

Πέραν τῆς ἐκπαίδευσως ταύτης ἰσχύει ἄριτον καὶ μεθοδικὸν σύστημα ἐπιλογῆς, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀντιλήψεως ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι τὸ *minimum* καὶ ὄχι τὸ *maximum*. Ἡ ἐπιλογή θὰ ἐξασφαλίσῃ τὰ οὐσιαστικὰ προσόντα καὶ διὰ τὴν εὐφύταν, ἐντιμότητα κ.τ.λ.

γ') Εἰς τὴν Γ α λ λ ί α ν. Ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις τῶν κρατικῶν λειτουργῶν ἐξησφαλίσθη ἐν Γαλλίᾳ διὰ τῆς Ἐθνικῆς Σχολῆς Διοικήσεως (École Nationale d'Administration), ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ἐν ταύτῳ καὶ μέθοδον ἐπιλογῆς προσωπικοῦ Δημοσίας Διοικήσεως, ἐφ' ὅσον εἰς αὐτὴν εἰσέρχονται κατόπιν ἐξετάσεων ἰδιῶτα· μέχρι 26 ἐτῶν ὅστινες κατὰ τὴν φοίτησίν των ἐν τῇ Σχολῇ ἔχουν τὴν ἰδιότητα τοῦ «*fonctionnaire stagiaire*». Ἄν καὶ ἡ παρεχομένη ἐν αὐτῇ ἐκπαίδευσις εἶναι κρᾶμα γενικῆς θεωρητικῆς καὶ εἰδικῆς ἐπαγγελματικῆς ἢ σχολῆς θεωρεῖται: «κατ' οὐσίαν ἐπαγγελματικὴ» (UNESCO: *op. cit.*).

5. Ὁρολογικαὶ διευκρινίσεις.

Παρ' ἡμῖν ὑφίσταται καὶ μάλιστα ὀξεία σύγχυσις περὶ τῆς ἐννοίας τῆς ἐκπαίδευσως καὶ μετεκπαίδευσως τοῦ προσωπικοῦ τῆς Δημοσίας Διοικήσεως, ἐφ' ὅσον ἀναγνωρίζεται ὅτι ἐλάχιστος εἶναι ὁ βαθμὸς καὶ λίαν περὶωρισμένος ὁ τομεὺς τῆς ἐπαγγελματικῆς καταρτίσεως τοῦ ἐν λόγῳ προσωπικοῦ (Ξ. Ζολώτα: Οἰκονομικὴ Ἀνάπτυξις καὶ τεχνικὴ Ἐκπαίδευσις, Ἀθῆναι 1959, σ. 75-76). Ἄλλ' ὑφίσταται καὶ ὁρολογικὴ σύγχυσις σοβαρὰ, δυσχεραίνουσα καὶ αὐτὴν ταύτην τὴν συνεννόησιν καὶ ἀλληλοκατανόησιν τῶν ἀσχολουμένων μὲ τὸ θέμα εἰδικῶν ἢ ἀρμοδίων.

Ὅπου χρησιμοποιοῦνται οἱ ὅροι «ἐπιμόρφωσις», «ἐκπαίδευσις», «κατάρτισις», χωρὶς νὰ εἶναι θέβαιον ἂν νοοῦνται: τὰ αὐτὰ ἢ διάφορα ἀντικείμενα. Ἡ μὴ εἰσέτι: ἀνάπτυξις ἐν Ἑλλάδι τῶν Διοικητικῶν Ἐπισημῶν δὲν κατέστησε δυνατὴν τὴν διαμόρφωσιν γενικῶς παραδεκτῆς ὁρολογίας, ἥτις εἶναι ἀπαραίτητος διὰ πᾶσαν σοβαρὰν καὶ μακρόπνοον προσπάθειαν. Δι' αὐτὸ θὰ προβάμεν εἰς βασικὰς διακρίσεις ἐπὶ τῇ θέσει ἐπισημονικῶν δεδομένων διὰ νὰ καταστή θέβαιον ὅτι: ὅταν ἡμιλοῦμεν περὶ τινος ἐξ αὐτῶν ἔχομεν πρὸ ἡμῶν τὰς αὐτὰς ἐννοίας.

Ὡς γενικὴ ἐκπαίδευσις (Education) νοεῖται πᾶσα προσπάθεια προσοχρῆσεως βασικῶς γνώσεων καὶ ἐπιχειρητικῶς ἱκανοτήτων. Κατάρτισιν (Training, Formation) συνιστοῦν αἱ προσπάθειαι ἐξασφαλίσεως πρωτίστως ἱκανοτήτων καὶ δευτερευόντως γνώσεων, εἴτε ἀπαγωγικῶς, εἴτε ἐπαγωγικῶς, εἴτε κατὰ σύνθετον τρόπον.

Εἰδικώτερον ἢ κατάρτισις ἢ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις, ἐν τε τῇ Ἐπι-

κτική διδασκαλία των εις τὸ ἐμπόριον ἢ τὴν βιομηχανίαν ἀναφερομένων ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν ἢ ἐπαγγελμάτων» (Ἄρθρον 1 παρ. 1),

β) ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις ἐκ λ : μ α κ ὠ θ η εἰς κατωτέραν, μέστην καὶ ἀνωτάτην. Καὶ ἐνῶ ἡ μέστη ἀνετέθη εἰς τὰς «Εἰδικὰς Ἐπαγγελματικὰς Σχολὰς» αἵτινες ἔχουν σκοπὸν «νὰ καταρτίξωσιν εἰδικούς εἰς τὰς τέχνας καὶ τὰ πρακτικὰ ἐπαγγέλματα» (Ἄρθρον 9 παρ. 1), ἡ ἀνωτάτη, ἀνετέθη εἰς δύο Ἀνωτάτας Σχολὰς : εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μετσόβιον Πολυτεχνεῖον ἀναλαβόν τὴν τεχνικὴν καὶ βιομηχανικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ εἰς τὴν Ἀνωτάτην Ἐμπορικὴν, ἀναλαβοῦσαν τὴν ἐμπορικὴν κατάρτισιν (Ἄρθρα 2 καὶ 3).

γ) ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις δ : ε κ ρ ἰ θ η, εἰς κυρίαν διὰ τοῦ συμπλέγματος τῶν ὡς ἄνω σχολῶν καὶ συμπληρωματικὴν, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς τελειοποιήσεως, ὡς ἀνωτέρω. (Ἄρθρα 10-18).

Τὸ πρόβλημα ὅμως τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσως ἢ κατάρτισως, ἔστω καὶ περιορισμένης εἰς τὴν Ἐπιχειρηματικὴν Διοίκησιν, δὲν εἶχε λυθῆ, κατὰ τὰς ἐπιστημονικὰς διαπιστώσεις. Ὅστω τὸ Διεθνὲς Γραφεῖον Ἐργασίας διεπίστου ὅτι «ἐκ παραδόσεως οἱ Ἕλληνες εἶναι ἱκανοὶ ἐργάται ἀλλὰ τὸ ἐργατικὸν δυναμικὸν πάσχει ἐν τοῖς πράγμασι ἐξ ἑλλείψεως προπαρασκευῆς. Τὰ εἰδικευμένα στοιχεῖα δὲν εἶναι: πολλὰ εἰμὴ ἄνω τῆς μέσης ἡλικίας. Τὸ πλεῖστον τῶν καλῶς εἰδικευμένων ἐργατῶν ἐκ τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται: σήμερον ἡ Ἑλληνικὴ Βιομηχανία εἶναι ἡλικίας ἄνω τῶν 50 ἐτῶν καὶ πολλὰ ἐξ αὐτῶν ἔχουν διέλθει τὸ 60ὸν ἔτος. Ἔναι δύσκολον νὰ ἐκτιμηθῇ ἢ ἔκτασις τῶν μὴ ἱκανοποιημένων ἀναγκῶν ἐφ' ὅσον ἡ Κυβέρνησις δὲν ἔχει διεξαγάγει σχετικὴν ἔρευναν ἀλλὰ σχεδὸν ὅλοι οἱ ἐργοδοταὶ μετὰ τῶν ὁποίων συντηθήτησαν τὰ μέλητῆς Ἀποστολῆς παρεπονοῦντο διὰ τὴν ἑλλείψιν καλῶς κατηρτισμένου προσωπικοῦ. Ἡ κατάστασις εἶναι: σήμερον τοσοῦτ' ἀπὸ κατὰ χεῖρ-τέρα κατ' ἔτος ἂν δὲν ἀναληθῆ σύντομος δρᾶσις» (Bureau International du Travail : Le Problème de Travail en Grèce, 1946, σ.).

Παράλλῃως ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Ξ. Ζολώτας προέβη εἰς τὴν διάγνωσιν τῆς τοιαύτης καταστάσεως καὶ τὰς συνεπείας τῆς μὴ ἐπιλύσεως τοῦ προβλήματος, τονίσας ὅτι «ἡ ἀνεπαρκὴς εἰδίκευσις καὶ τεχνικὴ κατάρτισις τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ ἀποτελεῖ ἐν ἐκ τῶν βασικῶν αἰτίων τῆς χαμηλῆς παραγωγικότητος τῆς ἐργασίας εἰς τὴν Βιομηχανίαν. Ἡ ἀποδοτικότης τοῦ Ἕλληνος ἐργάτου, εἶναι πολὺ κατωτέρα ἐκείνης τῶν ἐργατῶν εἰς τὰς οἰκονομικῶς ἀνεπτυγμένας χώρας, καὶ τοῦτο ἐξουδετερώνει κατὰ μέγα μέρος τὸ πλεονέκτημα τῆς εὐθηνῆς ἐργασίας εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ κόστους παραγωγῆς. Διὰ τῆς συστηματικῆς ἐκπαίδευσως εἰς τεχνικὰς σχολὰς καὶ συνεργεῖα θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀξιοποιηθῇ ἡ εὐφυΐα του καὶ νὰ δημιουργηθῇ, ἐντὸς μικροῦ χρονικῶς διαστήματος ἐργατικὸν δυναμικὸν ἄρτίως μορφωμένον» (Ξ. Ζολώτας : Οἰκονομικὴ Ἀνάπτυξις καὶ Τεχνικὴ Ἐκπαίδευσις, Ἀθήναι 1959, σ. 38-39).

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν καὶ κατόπιν τῶν διαπιστώσεων τῶν ξένων ἐμπειρογνομόνων (J. Senes, M. Wilgress, W. Jones) κ.λ.π., περὶ ὧν εἰς Γ. Κατζουράκη - Δ. Βαχατάτσι : Ἐπαγγελματικὴ Ἐκπαίδευσις, Ἀθῆναι 1963), καὶ ἰδίᾳ τῆς συσταθείσης τῷ 1957 Ἐθνικῆς Ἐπιτροπῆς Παιδείας (Πορίσματα, Ἐθνικὸν Τυπογραφεῖον, 1958), ἀντιμετωπίσθη τὸ αὐτὸ πάλιν πρόβλημα, μόνον εἰς τὴν Ἐπιχειρηματικὴν Διοίκησιν διὰ τοῦ Ν.Δ. 3971) 1959 «Περὶ Τεχνικῆς καὶ Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως κ.λ.π.». Εἰς τὴν Εἰσηγητικὴν Ἐκθεσιν τοῦ Νόμου τούτου εὗρισκε τις τὴν διαπίστωσιν τοῦ νομοθέτου περὶ πληθμμελείας εἰς δύο σημεῖα, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὸ σημεῖον ὅτι τὸ Κράτος «τὸ ὅποιον ἔχει ἀφήσει τὴν ἐπαγγελματικὴν καὶ τεχνικὴν ἐκπαίδευσιν εἰς χεῖρας τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας, ἀσκούσης πολλάκις ἔργον λίαν ἐπαινετόν, εἰς ἐλαχίστας περιπτώσεις ἀνελάμβανεν αὐτὸ ταύτην, ὡς ἰδίαν αὐτοῦ ὑπόθεσιν». (Εἰσηγ. Ἐκθεσις ἀπὸ 11.6. 1959 Ὑπουργοῦ Παιδείας).

Ἄλλὰ τὸ πρόβλημα τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἔστω καὶ πάλιν περιωρισμένον εἰς τὴν Ἐπιχειρηματικὸν μόνον Διοίκησιν, δὲν ἐλύθη, ὡς προκύπτει ἐκ διαπιστώσεων ἀμερόληπτων παρατηρητῶν. Οὕτω εἰς τὴν σειρὰν ἐκδόσεων «Ἐκπαίδευσις καὶ Ἀνάπτυξις», τοῦ Ο.Ε.С.Д., διεπιστώθη διὰ τὴν Ἑλλάδα ὅτι «παρὰ τὴν ἀνεργίαν καὶ τὴν ὑποαπασχόλησιν, εἶναι ἐν τοῖς πράγμασι δύσκολος ἡ στρατολογία ἐν Ἑλλάδι καταλλήλου δι' ὠρισμένους ἀπασχολήσεις. Ἐπι περαιτέρω ἡ υἱοθέτησις νέων μεθόδων παραγωγῆς, αἱ ὁποῖαι συνοδεύουν τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν, ἐντείνει τὴν ἔλλειψιν τοῦ προσοντοῦχου προσωπικοῦ εἰς ὄλους τοὺς τομεῖς τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος (O.C. D. E. : Le Projet Régional Méditerranéen-Grèce, Paris 1965, σ. 21). Τὴν αὐτὴν διαπίστωσιν ἐπανέλαβεν ὁ αὐτὸς ὀργανισμὸς μὲ ἀναλυτικώτερα στοιχεῖα καὶ εἰς ἑτέραν ἔρευνάν του (A. Maddison : κ.λ.π. (Assistance Technique et Développement de la Grèce, Paris 1966 passim), εἰς σημεῖον ὥστε νὰ γίνεταί σχεδὸν ἡμοφώνως δεκτὸν ὅτι καὶ Ἑλληνικαὶ Ἐπιχειρήσεις σχεδὸν ἄνευ ἐξαιρέσεως, ὑποφέρουν ἀπὸ ἔλλειψιν ...στελεχῶν». (II. Στρατοδοκίη : τὰ Στελέχη τῆς Ἑλληνικῆς Βιομηχανίας, Ἀθῆναι ΕΛ.ΚΕ.Π.Α., 1967, σελ. 16).

Εἰς τὴν Δημοσίαν Διοίκησιν ὑπῆρξε μετὰ τὸν Β' Παγκόσμιον Πόλεμον τὸ δεῦν πρόβλημα ἐκπαιδεύσεως καὶ κατάρτισεως τῶν στελεχῶν καὶ ὀργάνων ἐν γένει τῆς Δημοσίας Διοικήσεως, δεδομένου ὅτι ἐνῶ εἰς τοὺς τομεῖς Ἀμύνης καὶ Ἀσφαλείας ὑπῆρχε ἐλόκληρον σύστημα, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω εἰδικώτερον, εἰς τοὺς λοιποὺς τομεῖς τῆς δημοσίας πολιτικῆς καὶ δὴ τὴν καθόλου καὶ ἐν κυριολεξίᾳ Δημοσίαν Διοίκησιν δὲν ὑπῆρχεν οὐδὲν σύστημα ἐκπαιδεύσεως, γενικῆς ἢ εἰδικῆς, εἰς τρόπον ὥστε, ἐλλείποντος καὶ τοῦ διαγωνισμοῦ ὡς ἐνικαίου συστήματος ἐπιλογῆς, τὸ προσωπικὸν τῆς Δημοσίας Διοικήσεως νὰ μὴ ὑπὸκειται εἰς οὐδένα διῶλιστικὸν μηχανισμόν ἐπιλογῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως (Γ.

Ν. Μαραγκοπούλου : Μέθοδοι επίλογής και εκπαίδευσης του προσωπικού της Διοικήσεως, 'Αθήναι 1950 passim).

Πρώτος ησχολήθη με την αντιμετώπισιν του προβλήματος της εκπαίδευσης και μετεκπαίδευσης του προσωπικού της Δημοσίας Διοικήσεως ο νομοθέτης του 'Υπαλληλικού Κώδικος. Ούτος διά την εκπαίδευσιν παρέσχε νομοθετικήν εξουσιοδότησιν ὅπως διά Βασιλικῶν Διαταγμάτων προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Συντονισμοῦ :

α) καθορίζονται τὰ της εκπαίδευσης και μετεκπαίδευσης τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, τὰ της ὀργανώσεως και λειτουργίας τῶν πρὸς τοῦτο ἰδρυθησομένων τυχόν Σχολῶν, ὡς και τὰ ἐκ της εκπαίδευσης ταύτης ἀπαιτούμενα προσόντα διά τὴν ὑπαλληλικὴν σταδιοδρομίαν (ἄρθρον 39 παρ. 6 Γ.Κ.),

β) ὀρίζονται: τίνες τῶν προπαρασκευαστικῶν ἢ μετεκπαιδευτικῶν δημοσίων ὑπαλλήλων σχολῶν ἢ σχολείων λογίζονται διά τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος ὡς ἀνώταται, ἀνώτεροι, μέσοι ἢ κατώτεροι (ἄρθρον 39 παρ. 5 Γ.Κ.).

Προφανῶς δὲν ἐγένετο ἐν προκειμένῳ ἡ προσδοκωμένη ὑπὸ τοῦ νομοθέτου χρήσις της νομοθετικῆς ταύτης εξουσιοδοτήσεως. Ἄλλ' οὐδὲ τὸ Α.Σ.Δ.Υ. τὸ ὅποιον κατέστη ἀρμόδιον διά τὴν μελέτην παντὸς θέματος ἀφορῶντος εἰς τὴν ὑπηρεσιακὴν ἐξάσκησιν και μετεκπαίδευσιν τῶν ὑπαλλήλων τῶν ἐν ἑδαφίῳ α' Ὑπηρεσιῶν και ἡ κατάρτισις σχετικῶν προτάσεων...» δὲν ἐπελήφθη τοῦ θέματος της εκπαίδευσης και μετεκπαίδευσης τοῦ προσωπικοῦ της Δημοσίας Διοικήσεως, κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἰσοῦς εἴου του. Τοιοῦτοτρόπως ἡ κατάστασις παραμένει μεταπολεμικῶς ὡς ἦτο και πρότερον.

7. Ἡ προεισαγωγικὴ εκπαίδευσις (Pre-entry training).

Ἡ προεισαγωγικὴ διά τὰ στελέχη της Δημοσίας Διοικήσεως εκπαίδευσις μέσης βαθμίδος, διά τὴν Β' Κατηγορίαν δὲν εἶναι ἡ προσήκουσα. Ὡς πρὸς τὴν μέσιν παιδείαν προέκυψεν ἡ ἀνησυχητικὴ διαπίστωσις ὅτι τὸ μορφωτικὸν ἐπίπεδον τῶν ὑποψηφίων Β' Κατηγορίας «δὲν ἀπεδείχθη μόνον κατώτερον ἐκείνου τοῦ ὁποῖον θ' ἀνέμενε τις ἀπὸ τοῦς ἀποφοίτους τῶν Γυμνασίων, ἀλλ' ὅτι τοῦτο εἶναι τόσο χαμηλὸν ὥστε ἡ ἀμφυβάλλη κανεὶς σοβαρῶς, ἐὰν οὔτοι, ἢ τοῦλάχιστον ἐν μεγάλῳ ποσοστῷ ἐκ τούτων, διαθέτουν τὸ κατάλληλον ὑπόβαθρον πρὸς περαιτέρω πνευματικὴν ἀνάπτυξιν» (Γ.Δ.Δ.Ο. : Ἐκπαίδευσις και Δημοσία Διοίκησις — Συμπεράσματα ἐκ τοῦ πρώτου Κοινοῦ Διαγωνισμοῦ, 'Αθήναι 1966, σελ. 5).

Ἡ διαπίστωσις εἶναι γενικὴ και ἀναφέρεται εἰς τὸ χαμηλὸν ἐπίπεδον ποιότητος τῶν ἀπολυτηρίων Παλαιοῦ Γυμνασίου και ἤδη Λυκείου. Ὡς παρατηρεῖται σχετικῶς «τ' ἀντίστοιχα διπλώματα ἔχουν γενικῶς μικρὰν πραγματικὴν ἀξίαν, πρᾶγμα τὸ ὅποιον ἐπηρεάζει τόσο τὸ ἐπίπεδον τῶν ἀνωτάτων πνευματικῶν ἰδρυμάτων, ὅσον και τὴν ἐπαγγελματικὴν ζωὴν» (G. Langrod : Ἐκθεσις

ἀφορῶσα τὴν Ἀναδιοργάνωσιν τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν ἐν Ἑλλάδι, 1964, σελ. 28 - 29) .

Ἄλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀνωτάτην παιδείαν, τὴν παρέχουσαν τίτλους διὰ κατάληψιν θέσεων Α' Κατηγορίας, τῆς Δημοσίας Διοικήσεως ἡ κατάσταση δὲν εἶναι καλύτερα, εἰς δὲν εἶναι χειροτέρα, ἐφ' ὅσον εἰς τὴν Ἐκθεσιν Elvin, χαρακτηρίζεται ὡς «θεμελιῶδες πρόβλημα» διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας (Ο.Ε.Ο.Σ. : Ἐκθεσις ἐπὶ τοῦ Ἐπιστημονικοῦ καὶ Τεχνικοῦ Προσωπικοῦ ἐν Ἑλλάδι, 1961, σ. 9 ἐπ.) καὶ προκύπτει ἐξ ἐπισήμων στοιχείων ὅτι δὲν ὑφίσταται ἐν Ἑλλάδι: ἐκπαίδευσις εἰς τὰς Διοικητικὰς Ἐπιστήμας, ἐν τε τῇ Δημοσίᾳ καὶ τῇ Ἐπιχειρηματικῇ Διοικήσει. (Α.Σ.Δ.Υ. 656) 1966 καὶ) 1967) .

Σχετικῶς διαπιστοῦται ὑπὸ ἀμερολήπτων παρατηρητῶν ὅτι: τὰ πτυχία τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν ἄτινα ἀπαιτοῦνται ὡς τυπικὸν προσόν εἰσόδου εἰς τὴν Α' Κατηγορίαν τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν καὶ Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, δὲν ἔχουν διὰ τὴν Δημοσίαν Διοίκησιν τὴν ἀπαιτουμένην ἀξίαν. Οὕτω :

1. Κατὰ τὴν ὑποβληθεῖσαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν Ἐκθεσιν G. Langrod, διὰ λογαριασμόν τοῦ Ο.Ο.Σ.Α. (1964-1965) διεπιστώθη, ὅτι :

α') Ἄν τὰ διπλώματα τῶν δύο Νομικῶν Σχολῶν τῶν Ἐθνικῶν Πανεπιστημίων ἀπολαύουν κύρους τινός, ὠρτισμένα ἄλλα διπλώματα — μολοῦντι ἀναγνωρίζονται: ὡς ἰσότημα — ἔχου ν π ο λ ὺ μ ι κ ρ ἄ ν ἀ ξ ί α ν. Εὐρισκόμεθα ἐπιμένως πρὸ χαρακτηριστικῆς ἀνισότητος τῆς εἰδικῆς ἀξίας τῶν διαφόρων διπλωμάτων τῆς Ἀνωτάτης Παιδείας, ἡ ὁποία «δ ἔ χ ε τ α ι ο ἴ ο ν δ ἧ π ο τ ε ι εἰς τρόπον ὥστε «χ ἄ ρ ι ς εἰς μίαν ψευδῆ μ ὁ ρ φ ω σ ἰ ν ἔ λ ο ἰ θ ε ω ρ ο ὦ ν ἑ α υ τ ο ὺ ς εὐφ υ εῖ ς».

β') «Ὁρισμένα διπλώματα δὲν ἀπολαύουν τῆς ἐκτιμήσεως τῆς κοινῆς γνώμης καὶ καταδεικνύονται ἄ ν ε υ ἀ ξ ί α ς ἢ μ ἑ π ο λ ὺ ὑ λ ἱ ἴ γ η ν ἀ ξ ί α ν δ ἰ ἄ τ ἠ ν μ ε λ λ ο ν τ ι κ ἦ ν σ τ α δ ι ο ὀ ρ ο μ ἰ α ν τῶν διπλωματούχων... αἱ δὲ κοινωνικαὶ ἀξιότητες τῶν δ ἰ π λ ω μ α τ ο ὗ χ ω ν ἀ ν τ ἰ κ α θ ἰ σ τ ο ὦ ν τὰ ς π ν ε υ μ α τ ι κ ἄ ς τ ω ν ἱ κ α ν ὄ τ η τ α ς».

γ') «Μολοῦντι τὸ ἐπιζήμιον τοιαύτης καταστάσεως πραγμάτων διατηρουμένων μὲ τὴν δύναμιν τῆς ἀδρανείας, ἐπεσημάνθη ἑ π α ν ε ἰ λ η μ μ ἑ ν ω ς, π ρ α κ τ ι κ ῶ ς ἢ μ ε τ α ρ ρ ὄ θ μ ῖ ς, ἀ π α ρ α ἰ τ ἠ τ ο ς κ α ἰ ἑ π ε ἰ γ ο ὡ ς α. β ρ α δ ὺ ν ε ι: καὶ ἐκεῖ ἀκόμη ὅπου αὕτη θά ἦ το σχετικῶς εὐκόλον γὰ π ρ α γ μ α τ ο π ο ἰ ἠ θ ῆ».

2. Κατὰ τὴν ἐπίσημον ἔκδοσιν τῆς Γενικῆς Δ) ψευσεως Δημ. Διοικήσεως. «Ἡ Ἀλήθεια διὰ τὴν Δημοσίαν Διοίκησιν» (Μάιος 1966) τονίζεται: (σ. 18 - 20) ὑπὸ τοῦ Ἄλ. Σταυριανοπούλου, προϊσταμένου τῆς ὅτι :

α') Ἡ ὑπερπαραγωγή... ἐπιστημόνων θεωρητικῶν σπουδῶν γ ε ν ι κ ἦ ς μ ο ρ φ ῶ ς ε ω ς, ἐνφ' ἀντιθέτως εἶναι ἀνησυχητικὴ ἢ ἑλλειψίς ἐπι-

στιγμών θετικών επιστημών και ιδιαίτερος εξειδικευμένου τεχνικού επιστημονικού προσωπικού...».

β') «Τὸ ἐκ τῆς ὑπερπαραγωγῆς ταύτης (πτυχιούχων) κοινὸν νικῶν πρόβλημα εἶναι ἀξίον ἰδιαίτερας προσοχῆς λόγῳ τῶν ἀνησυχητικῶν ἐκδηλώσεων τῶν νέων σπουδαστῶν ἀξιούτων τὴν λήψιν ὑπὲρ αὐτῶν μέτρων «Κοινωνικῆς ἀπορροφήσεως»,

γ') «Ὅτι ἀπαιτοῦνται καὶ ἄλλαι εἰδικώτεραι γνώσεις μὲ τὰς ὁποίας αἱ ἀνώταται σχολαὶ θὰ εἶδει νὰ ἐφοδιάζουσι τοὺς σπουδαστάς των»,

δ') «Εἶναι αὐταπόδεικτον ὅτι ἐν τῶσιν ὑψηλοῦ ποσοστὸν ἐπιστημόνων, γενικῆς μορφώσεως, εἰς τὴν Δημοσίαν Διοίκησιν δὲν εἶναι ἀναγκαῖον... Ἡ ὑπερβολικὴ ἄλλωστε προσφορά ὑπαλλήλων γενικῆς μορφώσεως συνοδεύεται ὑπὸ σοβαρᾶς ἐλλείψεως ὑπαλλήλων εἰδικῶν γνώσεων...»

Ἄλλὰ καὶ τὰ προγράμματα τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ προοριζομένου διὰ τὴν Δημοσίαν Διοίκησιν προσωπικοῦ εἶναι ἀπρηχαιωμένα καὶ ἀνεπαρκῆ.

1. Κατὰ τὴν Ἐκθεσιν Langrod (σ. 33):

α') «Ἔπαρχει τὸ πρόβλημα τῶν ἀπρηχαιωμένων ἐκπαιδευτικῶν προγραμμάτων τὰ ὁποῖα διατηροῦνται ἔνεκα ἀδρανεῖας μολοντί ταῦτα δὲν ἀνταποκρίνονται πλέον εἰς τὰς συγχρόνους ἀνάγκας».

β') Εἰς τὰς ἐξωπανεπιστημιακὰς κυρίως Σχολὰς ἢ «ἐξειδικευμένα ἰδρύματα» τὰ ἐκπαιδευτικὰ προγράμματα «στεροῦνται συνεχῶν καὶ σαφῶς καθωρισμένων γενικῶν γραμμῶν, περιλαμβάνουσι συχνότατα ἑτερόκλητα μαθήματα... ἀποβλέπουσι περισσότερο εἰς τὴν δυνατότητα χρησιμοποίησεως ὀριζμένων προσώπων ὡς διδασκόντων, παρὰ εἰς τὸ νὰ δώσουσι καλῶς συγκεκρωμέναις γνώσεσι».

2. Κατὰ τὸ δημοσίευμα τῆς Γ.Δ.Δ.Ο. ὑπὸ Ἄλ. Σταυριανοπούλου:

α') «Αἱ συσταθεῖσαι ἢ ἐπεκταθεῖσαι μετὰ τὸν Β' Παγκόσμιον Πόλεμον Ἀνώταται Σχολαί... παρεξέκλινον ὀλίγον κατ' ὀλίγον τοῦ ἀρχικοῦ προορισμοῦ των, μετέβαλον καὶ ἐπεξέτεινον τὰ προγράμματά των καὶ κατέληξαν εἰς τὴν παραγωγὴν ἐνὸς μεγάλου ἀριθμοῦ ἐπιστημόνων θεωρητικῶν ἐπιστημῶν αἱ ὁποῖαι δὲν εὕρισκον ἄλλην διεξοδὸν πρὸς παροχὴν τῶν ὑπηρεσιῶν των, εἰμὴ τὴν Δημοσίαν Ἰπηρεσίαν...».

β') «Αἱ κοινωνικαὶ ἐπιστῆμαι ὡς αὗται νοοῦνται ὑπὸ τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἠνωμένων Ἐθνῶν δὲν ἔχουν εἰσέτι ἀκαδημαϊκῶς τοῦλάχιστον ἀναπτυχθῆ ἐν Ἑλλάδι... ὥστε... νὰ εἶναι ἐνδεδειγμένα διὰ τὴν Δημοσίαν Διοίκησιν».

Εἰδικῶς διὰ τὴν Πάντειον «τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶναι κυρίως ἡ δημιουργία ἀνωτάτων διοικητικῶν στελεχῶν... τὸ πρόγραμμά της... ὡς ἔχει σήμερον δὲν εἶναι προσηρμοσμένον πρὸς τὸν προορισμὸν της. Τοῦτο ὁμοιάζει περισσί-

τερον πρὸς πρόγραμμα Ναυτικῆς Σχολῆς... τὰ προβλήματα τῆς ὀργανώσεως τῆς Διοικήσεως τὰ ἑποῖα θὰ ἔπρεπε ν' ἀποτελοῦν τὸ κέντρον τῆς διδασκαλίας διὰ τοὺς προοριζομένους νὰ πλαισιώσουν τὴν Κρατικὴν Διοίκησιν σχεδὸν ἀγνοοῦντα: (Ξ. Ζολώτα: ἐνθ' ἀνωτέρω, σ. 78). Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ μετὰ τὰς Ἀνωτ. Βιομηχανικὰς Σχολὰς: αἰτινες ὡς ἐπαγγελματικαὶ Σχολαὶ καταρτίζουν κατὰ τὸ Ν.Δ. 4578) 1966 στελέχη τῆς οἰκονομίας τῶν Κρατικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τῶν Κοινωφελῶν Ὄργανισμῶν (Ἄρθρον 15 παρ. 1).

8. Ἡ εἰσαγωγικὴ Ἐκπαίδευσις (Entry training).

Εἰς ὄρισμένους ἄνωγας τομεῖς τῆς Διοικήσεως, ἰδίᾳ δὲ τὸν τομέα τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης καὶ Ἀσφαλείας ἀνεπτύχθη σύστημα εἰσαγωγικῆς ἐκπαίδευσως, λίαν ἐπιτυχῆς ὑπερ παρεῖχε στενὴν ἐπαγγελματικὴν κατάρτισιν εἰς τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὰ Σώματα προσωπικόν, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀντιλήψεως ὅτι: τὸ οἰκείον Σῶμα ἔχει ἀνάγκη ὀργάνων ἐχόντων εἰδικὰς γνώσεις καὶ ἱκανότητας, αἰτινες μόνον ἐν εἰδικῇ Σχολῇ ἰδύναται νὰ ἐξασφαλισθῶσιν.

Οὕτω εἰς τὴν Ἀμυντικὴν Διοίκησιν ὑφίσταται πλήρες σύστημα εἰσαγωγικῆς ἐκπαίδευσως — Σχολὴ, Εὐελπίδων διὰ τὸν Στρατόν, Σχολαὶ Ναυτικῶν Δοκίμων διὰ τὸ Ναυτικόν, Σχολαὶ Ἰκάρων καὶ Μηχανικῶν Ἀεροπορίας διὰ τὴν Ἀεροπορίαν κλπ. — ἐξασφαλίζον ἱκανοποιητικόν ἐπίπεδον μαχητικῆς ἱκανότητος. Ἀνάλογον σύστημα ὑφίσταται καὶ διὰ τὰ Σώματα Ἀσφαλείας καὶ διὰ τὴν Χωροφυλακὴν, τὴν Ἀστυνομίαν Πόλεων καὶ τὸ Πυροσβεστικόν Σῶμα, ὡς καὶ διὰ τὸ Λιμενικόν Σῶμα.

Τὸ σύστημα τοῦτο τῆς εἰσαγωγικῆς ἐπαγγελματικῆς καταρτίσεως ἀπέδωκεν ἄριστα ἀποτελέσματα, ἐφ' ὅσων θεωρεῖται ὅτι ἐξασφαλίζει ὄχι μόνον τὰς εἰδικὰς γνώσεις ἀλλὰ πρὸ παντὸς τὸ ἦθος καὶ τὸ ἠθικόν (morale) καὶ τὰ ἐπιθυμητὰ ἐπίπεδα ἀποδόσεως (standards of performance) εἰς σημεῖον ὥστε νὰ δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ἀποτελεῖ τὸ μόνον θετικόν στοιχεῖον τοῦ ὅλου μηχανισμοῦ τῆς ὑπαλλήλικῆς ἐκπαίδευσως ἐν Ἑλλάδι. Τοῦτο δὲν ἀναιρεῖται ἐκ τῶν οὐχὶ ἀρίστων ἀποτελεσμάτων τῆς ἐφαρμογῆς του εἰς ὄρισμένους τομεῖς τῆς Δημοσίας Διοικήσεως ὡς π.χ. τὴν Ταχυδρομικὴν Διοίκησιν μετὰ τὴν Ταχυδρομικὴν Σχολὴν κ.ο.κ.

9. Ἡ μετεισαγωγικὴ Ἐκπαίδευσις (Post-entry training).

Συστηματικὴ μετεισαγωγικὴ ἐκπαίδευσις ἢ μετεκπαίδευσις ἐν Ἑλλάδι δὲν ὑφίσταται, τὸ δὲ καταρτισθὲν σχέδιον Βασ. Διατάγματος περὶ «Κέντρον» Μετεκπαίδευσως τῆ 1962 δὲν ὑλοποιήθη τελικῶς, προφανῶς λόγφ ἀντιδράσεως τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν — ΠΑΣΠΕ, ΑΣΟΕΕ καὶ Βιομηχανικῶν — αἰτινες διεκδικοῦν μονοπώλιον διοικητικῶν προσόντων, χωρὶς, ὡς ἐλέχθη, νὰ διδάσκουν

κάν έπιστήμη ή τεχνικήν τής Διοικήσεως. Ούτως ένυαγήσεν ή πρώτη όρθή προσπάθεια έναιού φορέως διά τήν Μετεκπαίδευσιν τών Δημοσίων Διοικητικών Υπαλλήλων (Γ.Δ.Δ.Ο. . In Service training in Greece, Athens, 1965).

Άλλά απέμειναν μόνον αί ειδικοί Σχολαί Μετεκπαίδεύσεως, εἰς τήν Ἀμυντικήν καί Ἀστυνομικήν Διοίκησιν, ὡς καί τήν Ἐκπαιδευτικήν Διοίκησιν, τά Σχολεῖα Μετεκπαίδεύσεως τών εκπαιδευτικῶν λειτουργῶν στοιχειώδους, μέσης καί επαγγελματικῆς ἐκπαίδεύσεως. Ἡ ἔστω περιορισμένη, εἰς τόν εκπαιδευτικόν τομέα μετεκπαίδευσίς αὕτη δέν ὑπῆρξε καθόλου ἱκανοποιητική εἰς ποιότητα, ἀπόδοσιν καί ἀποτελέσματα γενικώτερον, δι' ἃν λόγον καί ἐγένετο προσπάθεια ἀναδιοργανώσεώς τῆς, μή ἐπιτυχοῦσα μέχρι σήμερα (ΑΣΔΓ 779) 1966).

Τοιουτοτρόπως οἱ διοικητικοὶ ὑπάλληλοι ἔχοντες τοιαύτην ἀνεπαρκῆ προεισαγωγικήν ἐκπαίδευσιν καί μή διερχόμενοι κἄν εἰσαγωγικήν ἐκπαίδευσιν κατά κανόνα, δέν τυγχάνουν οὔδὲ μετεκπαίδεῦσεως, καθ' ὅλην τήν 35ετή ὑπηρεσίαν των. Ἀλλά καί ἡ Ἑλληνική Δημοσία Διοίκησις, μέ τήν ἐξαιρέσιν ἐλαχίστων κλάδων ὑπαλλήλων, δέν καθιέρωσεν ὠλοκληρωμένον σύστημα ἐπαγγελματικῆς καταρτίσεως τοῦ προσωπικοῦ τῆς» (ΑΣΔΓ 656) 1966).

10. Ἡ μετεισαγωγική «Ἐπιμόρφωσις».

Τελευταίως ἤρχισαν δύο παράλληλοι προσπάθειαι μᾶς μᾶλλον ἀσαφούς ἐννοίας καί συμπτωματικοῦ χαρακτήρος ἐπιμορφώσεως», τὸ μὲν ἀπὸ τήν Γενικήν Διεύθυνσιν Διοικητικῆς Ὀργανώσεως, τὸ δὲ ἀπὸ τὸ Ἑλληνικόν Κέντρον Παραγωγικότητος.

Ἡ Γενική Διεύθυνσις Διοικητικῆς Ὀργανώσεως ἤρχισε τήν σχετικήν προσπάθειαν ἀπὸ τοῦ 1963 ἀλλά μόλις τῷ 1966 ἐπετεύχθη ἡ «συστηματοποίησις τῶν προγραμμάτων ἐπιμορφώσεως» διά τῆς :

α') ἀποστολῆς ὑπαλλήλων Δημοσίου καί Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου εἰς τήν ἀλλοδαπήν διά 4μηνον «μετεκπαίδευσιν» ὅστινες ἀνήλθον εἰς 122 καί ἔτυχον μᾶς ἐπιμορφώσεως εἰς θέματα διοικήσεως προσωπικοῦ κοινωνικῆς πολιτικῆς καί κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως (Διοικ. Μεταρρύθμισις. Ἀρ. 1. σ. 34),

β') διοργανώσεως «σεμιναρίων» εἰς Ἀθήνας, Πάτρας, Ἰωάννινα καί Ἡράκλειον ἐκ διαφόρων θεμάτων ἰδίᾳ περιφερειακῆς διοικήσεως, τὰ ὅποια παρκολούθησαν 100 περίπου διοικητικοὶ ὑπάλληλοι,

γ') διοργανώσεως ἀπογευματινῶν φροντιστηρίων ξένων γλωσσῶν, ἐνὸς εἰς Ἀθήνας καί ἐτέρου εἰς Θεσσαλονίκην διά τήν διδασκαλίαν ξένων γλωσσῶν εἰς 360 διοικητικούς ὑπαλλήλους.

Ἄλλ' ὡς διαπιστοῦται σχετικῶς τὰ προγράμματα ταῦτα συνήνεταν δυσχε-

ρείας καὶ δὲν φαίνονται ὅτι ἀπέδωσαν ἀποτελέσματα βελτιωτικὰ τοῦ γενικοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου τῆς Δημοσίας Διοικήσεως. Δι' ὃ καὶ ἀναγνωρίζεται ὅτι «ἡ ρίζα τοῦ προβλήματος εὐρίσκεται εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ κατάρτισις δὲν ἔχει ἀκόμη γίνεαι ἀποδεκτὴ ὡς τὸ «δέον», ὡς ἓνα κανονικὸν γνώρισμα τῆς Διοικήσεως καὶ ἐν ἀναπόσπαστον μέρος τῆς διαδικασίας δημιουργίας καὶ ἀναπτύξεως δημοσίων ὑπαλλήλων» (Γ.Δ.Δ.Ο. : In Service Training in Greece, Athens, 1965 σ. 16).

Τὸ Ἑλληνικὸν Κέντρον Παραγωγικότητος, καίτοι μὴ ἀρμόδιον πρὸς τοῦτο (Ἄλ. Σταυριανοπούλου : Ἡ Τεχνικὴ Βοήθεια, Ἀθήναι 1958, σ. 95) εὐρεθὲν προφανῶς πρὸ κενοῦ τῆς ἀρμοδίας Ὑπηρεσίας τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Διοικητικῆς Ὁργανώσεως, ἠσχολήθη καὶ αὐτὸ μὲ τὴν «ἐπιμόρφωσιν» τῶν δημοσίων διοικητικῶν ὑπαλλήλων διὰ τῆς διοργανώσεως ἀπὸ ἑτίας «εἰδικῶν σεμιναρίων» ἐπὶ διαφόρων θεμάτων ἀν καὶ δὲν πρόκειται περὶ τοιούτων ἐν κυριότητι, ἀλλὰ περὶ σειρᾶς μᾶλλον διαλέξεων κατὰ τὴν κατωτέρω καθοριζομένην ἔννοιαν αὐτῶν. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς παρελθούσης ἑπταετίας ἐγένοντο καὶ κάτωθι προσπάθειαι περιωρισμένης κατ' ἀνάγκην ἀποδόσεως, λόγῳ τοῦ ἐμπεριρικοῦ των χαρακτήρος, μὴ στηριζομένου εἰς ἔρευναν τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν προσφορωτέρων μεθόδων πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν τούτων :

Ὑπουργεῖον	Περίοδος	Σεμινάρια	Ἀριθμὸς ζουτιώντων	Ὁραὶ διδασκαλίας
1. Ὑπ. Οἰκονομικῶν	1960 - 1966	15	820	1.042
2. Ὑπ. Γεωργίας	1964 - 1966	4	418	150
3. Ὑπ. Ἐμπορίου	1965	1	44	94
4. Ὑπ. Κοιν. Προνοίας	1964 - 1965	2	80	124
		22	1.362	1.410

Οὕτω προκύπτει μέσος ὁρος ἑτησίως 195 ἐπιμορφωθέντων ὑπαλλήλων κατὰ τὴν τελευταίαν ἑτίαν (1960 - 1967), ἤτοι σταγῶν ἐν τῷ ὠκεανῷ, ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τὸ σύνολον τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ.

Γ'. Η ΟΡΘΗ ΛΥΣΙΣ

11. Τὸ ζήτημα τοῦ ἐνιαίου φορέως.

Εἰς τὴν χάραξιν μιᾶς ἐπὶ τέλους σαφοῦς καὶ παγίας πολιτικῆς ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἐκπαίδευσως τοῦ προσωπικοῦ τῆς Δημοσίας Διοικήσεως, τὴν ἀνάγκην τῆς ὁποίας καὶ τὸ Ἀνώτατον Συμβούλιον Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν ὑπέ-

ανάγκη τῆς ὁποίας καὶ τὸ Ἀνώτατον Συμβούλιον Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν ἐπέδειξε (ΑΣΔΥ 656) 1966) ἠγγέρθη καὶ εἰσέτι ἐγείρεται τὸ ζήτημα τοῦ φορέως τῆς ἐκπαίδευσως καὶ μετεκπαίδευσως τῶν διοικητικῶν τοῦ Κράτους ὑπαλλήλων. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀναλύεται εἰς τὸ ἐρώτημα : θὰ εἶναι ἐνιαῖος ὁ φορέως ὡς π.χ. μία ἐνιαῖα Σχολὴ ἢ Κέντρον Μετεκπαίδευσως ἢ θὰ πρέπει νὰ ὑπάρχουν εἰδικοί κατὰ Ὑπουργεῖα φορεῖς καὶ δὴ εἰδικὰ προγράμματα.

Ἐπὲρ τῆς πρώτης λύσεως, πρότυπον τῆς ὁποίας δύναται νὰ θεωρηθῆ ἡ Ἐθνικὴ Σχολὴ Διοικήσεως ἐν Γαλλίᾳ, ἐτάχθη κατ' ἀρχάς, ἡ ἀρμοδία Ὑπηρεσία τῆς Γενικῆς Διοικήσεως Διοικητικῆς Ὀργανώσεως, καταρτίσασα τὸ ὡς ἄνω σχέδιον Βασ. Διατάγματος περὶ ἰδρύσεως Κέντρον Μετεκπαίδευσως. Ἄλλ' ἢ ἀντιδράσεις τῆς Παντείου Σχολῆς ὠδήγησεν εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 672) 1963 Βασ. Διατάγματος, μετὰ «σήμερον γνώμην τοῦ Α.Σ.Δ.Υ.» ἧτις ἑμῶς δὲν ἦτο καὶ τόσον σήμερον (Α.Σ.Δ.Υ. 257) 1963) περὶ ἰδρύσεως παρὰ τῇ Π.Α.Σ.Π.Ε. «Ἰνστιτούτου Δημοσίας Διοικήσεως» καὶ τὴν δημοσίευσίν του «ἄνευ προηγουμένης συνεννοήσεως τοῦ εἰσηγητοῦ του καὶ τῶν ἀρμοδίων διοικητικῶν ὑπηρεσιῶν τῶν ὁποίων καὶ προεκάλεσε τὴν ἐκπληξιν». Οὕτω «ἐνώπιον μᾶς τοιαύτης καταστάσεως ἐπικαλύψεως ἀρμοδιοτήτων καὶ ἀναλήψεως ἀσυνονίστων πρωτοβουλιῶν ἐπεβάλλετο ἐπειγόντως συνεργασία μεταξὺ τῶν ἀρμοδίων μερῶν» (G. Langrod : "Ἐκθεσις ἀφορῶσα τὴν Διοικητικὴν Ἀναδιοργάνωσιν ἐν Ἑλλάδι, Ἀθήναι 1965, σ. 18 - 19).

Ὡς βάσις τοῦ συμβιβασμοῦ τῶν ἀντιθέτων ἀπόψεων ὑπῆρξεν ἡ κατανομή τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ἔργου, τοῦ μὲν Ἰνστιτούτου ἀναλαμβάνοντος τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν διοικητικῶν ὑπαλλήλων, τοῦ δὲ ὑπὸ Ἰδρυσιν Κέντρον τῆς Γ.Δ.Δ.Ο. τὴν μετεκπαίδευσιν. Ἄλλ' ἀποτέλεσμα τοῦ συμβιβασμοῦ τούτου ὑπῆρξεν ἡ ἀπονέκρωσις τῆς ὅλης προσπάθειας, ἐφ' ἧσον, οὔτε τὸ Ἰνστιτούτον, ἔστω καὶ ἀτελῶς ὀργανωθὲν καὶ ἀναδιοργανωθὲν διοικητικῶς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον δὲν ἐλειτούργησε μέχρι σήμερον ἦτοι ἐπὶ τετραετίαν περίπου, τὸ δὲ Κέντρον Μετεκπαίδευσως δὲν συνεστήθη καὶ, προφανῶς διότι τὴν 12 Ἰανουαρίου 1965 ἐξηγγέλθη «νέα» ὀμχλωδῆς πολιτικὴ περὶ ἰδρύσεως «Ἰνστιτούτου Δημοσίων Ὑπαλλήλων» δι' εἰσαγωγικὴν ἐκπαίδευσιν. Οὕτω εὐρισκόμεθα πρὸ μᾶς καταστάσεως ἡ ὁ ἑ ν ἄ δ ρ α ν ε ἰ α ἐ ν ι α ἰ ὠ ν φο ρ ἑ ὠ ν, ἐ κ π α ἰ δ ἑ ὠ σ ε ω ς καὶ μετεκπαίδευσως εἰς τὴν Δημοσίαν Διοίκειν. ἦτα εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον εἰς ἡ εὐρισκόμεθα πρὸ δετίας — μηδὲν ἐπίτευγμα καὶ ἄπειρον ἀναγκῶν.

12. Τὸ ζήτημα τῶν κατ' ἴδιαν φορέων.

Ἐν ὅψει τῆς καταστάσεως, ἡ μὲν Πάντειος ἐνέμεινεν εἰς τὴν ἀδράνειαν, ἡ δὲ Γενικὴ Διεύθυνσις Διοικητικῆς Ὀργανώσεως υἱοθέτησε τὴν πρότασιν

τοῦ Καθηγητοῦ Langrod περὶ συνεχίσεως καὶ ἀναπτύξεως τῆς μετεκ-
δεύσεως τῶν εἰδικῶν προγραμμάτων ἐπιμορφώσεως καὶ μετεκπαιδεύσεως.

Οὕτω εἰς τὸ ὑπ' αὐτῆς εἰσηγηθὲν τμήμα τοῦ δευτοῦ Οἰκονομικοῦ Προγράμ-
ματος ὑπὸ τὸν τίτλον «Διοικητικὴ Μεταρρύθμισις» προβλέπεται εἰς τὸν τομέα
αὐτόν :

α') ἡ ἐπιμόρφωσις 100 περίπου διοικητικῶν ὑπαλλήλων ἑτησίως εἰς πρῶ-
την φάσιν.

β') ἡ μετεκπαίδευσις 40 τοῦλάχιστον διοικητικῶν ὑπαλλήλων εἰς τὸ ἔξω-
τερικόν, διαφόρων ειδικοτήτων ἑτησίως.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ συνεφώνησεν οὐσιαστικῶς καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ ἑξετάσεως
τοῦ Πενταετοῦς Προγράμματος ὑπὸ τὸν Καθηγητὴν κ. Ἀγγελόπουλον, ἡτις
τὸν Νοέμβριον τοῦ 1966, τῆ εἰσηγήσει προφανῶς τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως
Διοικητικῆς Ὁργανώσεως προέτεινε :

α') τὴν «κατάρτισιν» καὶ ἐφαρμογὴν ἐκτεταμένου Προγράμματος ἐνδο-
πηρεσιακῆς ἐπιμορφώσεως τῶν ὑπαλλήλων καὶ τὴν σύστασιν πρὸς τοῦτο ὑπη-
ρεσιῶν μετεκπαιδεύσεως παρ' ἐκάστῳ Ὑπουργείῳ διὰ τὴν ἐξυψώσιν τῆς ποιο-
τικῆς στάθμης καὶ τὴν αὔξησιν τῆς ἀποδόσεως τοῦ ὑπηρετοῦντος ὑπαλληλικοῦ
προσωπικοῦ».

β') τὴν «ἄμεσον ἐναρξιν λειτουργίας Ἰνστιτούτου μεταπτυχιακῶν σπουδῶν
Δημοσίας Διοικήσεως ἐπὶ τῷ τέλει εἰδικῆς ἐπιμορφώσεως στελεχῶν διὰ τὴν
Δημοσίαν Διοίκησιν» (Ἐπιτροπὴ ἑξετάσεως κλπ. Γνωμοδότησις 1966, σ. 38).

Ἡ ἀρμοδία πρὸς τοῦτο Ὑπηρεσία τῆς Γενικῆς Δ) νσεως Δημοσίας Διοική-
σεως (ΑΝ. 91) 1967) μετονομάσασα τὴν «Ὑπηρεσίαν Μελετῶν καὶ Ἐπιμορφώ-
σεως» ("Ἀρθρον 8 Β.Δ. 762) 1965) εἰς «Διεύθυνσιν Ἐκπαιδεύσεως» ("Ἀρθρον
5 Β.Δ. 617) 1967) προώθησε τὸ πρῶτον σκέλος, καὶ κατήρτισε «πρόγραμμα
ταχυρρυθμοῦ ἐκπαιδεύσεως τῶν δημοσίων διοικητικῶν ὑπαλλήλων ἐπὶ βαθμῷ
ἡφ. ἐγκριθὲν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 193) 1967 Πράξεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβου-
λίου. Ὡς προκύπτει ἀπὸ τὴν χρονικὴν περίοδον — 9 ἑβδομάδας — καὶ τὴν διδα-
κτέαν ὕλην πρόκειται μᾶλλον περὶ ἐπιμορφώσεως, ἐφ' ὅσον τὰ θέματα ἀνάγονται,
εἰς εὐρύτατον κύκλον γνώσεων, ὡς «θέματα δημοσίας διοικήσεως, ὀργανωτικῆς
τῆς διοικήσεως, οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ προγραμματισμοῦ, περιφερειακῆς
ἀναπτύξεως, κοινωνικῆς πολιτικῆς, δημοσίων καὶ ἐνδοπηρεσιακῶν σχέσεων,
διεθνῶν σχέσεων καὶ διεθνῶν ὀργανισμῶν, ὡς καὶ τὴν ἐνημέρωσιν τῶν μετεκ-
παιδευομένων ἐπὶ βασικῶν ἐννοιῶν δημοσιονομικῶν θεμάτων καὶ ἐθνικῶν λο-
γαριασμῶν» (Π.Υ.Σ. 193) 1967).

Τὸ Α.Σ.Δ.Υ., καταστὰν διὰ τοῦ Β.Δ. 762) 1965 τὸ συμβουλευτικὸν ἔργα-
νον τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν ὡς ἄνω θεμάτων ὡς ἀρμόδιον καὶ ὑπεύθυνον
ὄργανον ἐδέχθη ὅτι ἡ ὀργανωσις τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἢ ἐπιμορφωτικῶν προγραμ-
μάτων «πρέπει: νὰ εἶναι ἔργον τῆς Διοικήσεως», συνεφώνησεν εἰς τὸ ἔργον τῆς
«ΑΡΧΕΙΟΝ» Δ. Ε. Καλιτσουνάκη, Τόμ. 48ος (1968), Τεύχ. Α'

ἀπὸ τοῦ 1963 ἀρξασμένης προσπάθειάς τῆς Γ.Δ.Δ.Ο. ταμιναρίων πρὸς ἐπιμόρφωσιν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ μεταεκπαίδευσιν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ (Α.Σ.Δ.Γ. : 656) 1966) ἀλλὰ δὲν ἔλαβε θέσιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ ἐναίου ἢ κατὰ Ὑπουργεῖα φορέως τῆς ὑπαλληλικῆς ἐκπαίδευσως, οὐδὲ ἐπὶ τοῦ ὡς ἄνω προγράμματος τῆς Γενικῆς Διοικήσεως Δημοσίας Διοικήσεως.

13. Οἱ φορεῖς τῆς προεισαγωγικῆς Ἐκπαίδευσως.

Ὡς πορτύπει ἐξ ἐπισημῶν στατιστικῶν στοιχείων τοῦ Α.Σ.Δ.Γ. (Α.Σ.Δ.Γ.) Ἡ ἐπὶ ἀνδρωσις τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν καὶ Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, κατὰ τὰ ἔτη 1964, 1965, 1966, αἱ Σχολαὶ τῶν ὁποίων οἱ πτυχιούχοι προσέρχονται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν Α' κατηγορίαν τῆς Δημοσίας Διοικήσεως εἶναι, ἢ Πάντειος καὶ αἱ Βιομηχανικαὶ Σχολαὶ Παιριῶς καὶ Θεσσαλονίκης — ποσοστὸν.

Καὶ διὰ μὲν τὴν Πάντειον Ἀνωτάτην Σχολὴν Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν τὸ θέμα παραμένει ὡς τὸ ἔθεσεν ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Ε. Ζολώτας, ἦτοι ὅτι πρέπει νὰ μεταβάλῃ ριζικῶς τὸ πρόγραμμά της καὶ νὰ ἀπονομιμοποιηθῇ καὶ νὰ περιλάβῃ εἰς τὸ πρόγραμμά της τὴν ὅλην ἢ ὁποῖα διδάσκεται εἰς τὰς ἀντιστοίχους ἀνωτάτας σχολὰς τοῦ ἐξωτερικοῦ, ὡς εἰς τὴν École Nationale d'Administration τῆς Γαλλίας καὶ εἰς τὰς σχολὰς τῆς Δημοσίας Διοικήσεως (Public Administration) τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. (Ε. Ζολώτας : *op. cit.*, σ. 77-78).

Ὡς πρὸς τὰς Βιομηχανικὰς Σχολὰς Παιριῶς καὶ Θεσσαλονίκης, αἱ λύσεις εἶναι δύο : μία μεζῶν καὶ μία ἐλάσσων.

Κατὰ τὴν μεζῶνα λύσιν πρὸς ἀντιμετώπισιν αὐτῆς τῆς ἄνευ ἐπαρκῶς βάθους γενικῆς, ἦτοι ἐπιφανειακῆς μορφώσεως — περὶ τῆς ἀνάγκης βάθους πρὸλ. Πορίσματα Ἐπιτροπῆς Παιδείας 1957 - 1958 κλπ. — τῶν δύο τοῦλάχιστον Βιομηχανικῶν Σχολῶν, ἐν δὲ εἰκνυταῖ ἢ ἀναγωγῆ τῆς μετὰ ἐκ τῶν δύο εἰς Σχολὴν Ἐπιχειρηματικῆς Διοικήσεως (Business Administration) διὰ στελέχη Βιομηχανικῶν καὶ ἄλλων Ἐπιχειρήσεων καὶ τῆς ἐτέρας εἰς Σχολὴν Δημοσίας Διοικήσεως (Public Administration), εἰς τὸ πλαίσιον ἢ μὴ τῆς ἐντάξεώς των εἰς τινὰ Πανεπιστημιακὴν μονάδα, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐξασφαλισθῇ ποιὰ τις ἐξειδίκευσις τῶν ἀποφοίτων διὰ τῆς :

- α) διαρρυθμίσεως τῶν ἐδρῶν καὶ μαθημάτων εἰς βάθος ἀντὶ πλάτους,
- β) ἐξασφαλίσεως ἐπαρκῶν ἐκπαιδευτικῶν μέσων, ἦτοι ἐξασφαλίσεως κυρίου καὶ βοηθητικοῦ ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ.

Κατὰ τὴν ἐλάσσονα λύσιν, ἐφ' ὅσον αἱ Βιομηχανικαὶ Σχολαὶ διατηρήσουν τὴν ἐκ τοῦ νόμου «ἀρμοδιότητα» πρὸς ἐπαγγελματικὴν κατάρτισιν στελεχῶν τῆς τε Ἐπιχειρηματικῆς καὶ τῆς Δημοσίας Διοικήσεως (Ἄρθρον 15 παρ. 1

τοῦ Ν.Δ. 4478) 1966) δέον ὅπως ἀποκτήσουν δύο τμήματα, ἀντίστοιχα πρὸς τοὺς δύο τούτους τομείς, ἴτοι ἐν διὰ τὴν Ἐπιχειρηματικὴν καὶ ἕτερον διὰ τὴν Δημοσίαν Διοίκησιν, μὲ συγκέντρωσιν τῶν ἐκπαιδευτικῶν μέσων εἰς τοὺς τομείς αὐτούς καὶ οὐχὶ εἰς γενικὰς γνώσεις, ἴτοι πρὸς ἀπόκτησιν στοιχειώδους βάθους ἀντὶ τῆς σημερινῆς ἐπιφανείας. Τὴν ἀποφιν ταύτην υἱοθέτησε τὸ Ἀνώτατον Συμβούλιον τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν, ἐν τῇ γνωμοδοτήσῃ ἐπὶ τοῦ νέου Ὄργανισμοῦ τῶν Σχολῶν τούτων (Α.Σ.Δ.Υ. 1967).

Αἱ διαρρυθμίσεις αὗται προϋποθέτουν πάντοτε τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀνάγκης διδασκαλίας καὶ ἀναπτύξεως ἐν Ἑλλάδι τῶν Διοικητικῶν Ἐπιστημῶν (Δ. Π. Οἰκονομίου : Ἡ Ὄργανωτικὴ κ.λ.π. ὡς ἀνωτέρω) εἰς τὸ πλαίσιον τῆς καλλιέργειας τῶν Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν εἰς τὴν χώραν μας (P. de Bie : Αἱ Κοινωνικαὶ Ἐπιστήμηαι ἐν Ἑλλάδι, Ἐκθεσις τῆς Ἀποστολῆς τῆς UNESCO ἐν Ἑλλάδι κ.λ.π.), κατὰ σοβαρὸν τρόπον καὶ δὴ εἰς Πανεπιστημιακὸν ἐπίπεδον καὶ πλαίσιον καὶ ὀρθὴν ἐπιστημολογικὴν τοποθέτησιν, τῶσον τῆς Δημοσίας Διοικήσεως (Public Administration) ὅσον καὶ τῆς Ἐπιχειρηματικῆς (Business Administration).

14. Ὁ φορεὺς τῆς Εἰσαγωγικῆς καὶ Μετεισαγωγικῆς Ἐκπαιδεύσεως

Ἡ ὀργάνωσις τοῦ φορέως τῆς εἰσαγωγικῆς καὶ μετεισαγωγικῆς ἐκπαιδεύσεως δέον νὰ εἶναι ἐ ν ι α ῖ α διὰ πολλοὺς λόγους κυρίως δὲ διοικητικοῦς, οἰκονομικοῦς καὶ ἐκπαιδευτικοῦς. Διοικητικῶς ἀπαιτεῖται ἐνότης κατευθύνσεως καὶ διοικήσεως τοῦ φορέως, πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ἀπαραιτήτου διὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ἔργου συντονισμοῦ τῶν πάσης φύσεως προγραμμάτων. Οἰκονομικῶς διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ οἰκονομία εἰς τὸ κόστος τῆς ἐκπαιδεύσεως διὰ τὸ Δημόσιον ἐφ' ὅσον αἱ αὗται ἐγκαταστάσεις καὶ τὸ αὐτὸ προσωπικὸν τοῦ ἐνιαίου φορέως θὰ ἐξυπηρετῇ ἅπαντα τὰ ἐκπαιδευτικὰ προγράμματα τοῦ Κράτους. Ἐκπαιδευτικῶς ἡ ἐνότης θὰ ἐξασφαλίσῃ ὄχι μόνον πλήρεις διδακτικὰς εὐκολίας, ἀλλὰ κυρίως θὰ παράσχῃ εἰς ὅλα τὰ προγράμματα τὴν βασικὴν διδακτέαν ὕλην, διὰ τοῦ καταλλήλου διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῶν ἐνδοδειγμένων ἐκπαιδευτικῶν μεθόδων εἰς τὴν Ἐπιστήμην καὶ Τεχνικὴν τῆς Διοικήσεως τῆς ὁποίας ἔχουν ἀνάγκην, οὕτως ἢ ἄλλως, ἅπαντες οἱ διοικητικοὶ ὑπάλληλοι ἐν Ἑλλάδι.

Ἡ λειτουργία ὁμοῦ τοῦ φορέως τούτου δέον νὰ διαφωροποιηθῇ κατὰ τομείς διοικητικῆς πολιτικῆς, πρὸς ἐπίτευξιν ὄχι μόνον τῆς βασικῆς καταρτίσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς εἰδικῆς δι' ἕκαστον Ὑπουργεῖον ἢ ὁμάδα Ὑπουργείων ἐπαγγελματικῆς τοιαύτης. Οὕτω ὁ φορεὺς δέον νὰ ἔχῃ ἐνιαίαν μὲν Σχολὴν Εἰσαγωγικῆς Ἐκπαιδεύσεως, διαφοροποιημένον δὲ Κέντρον Μετεεκαπαίδευσεως, διοικητικῶν ὑπαλλήλων. Τοιοῦτοτρόπως θὰ ἱκανοποιηθοῦν αἱ ἀνάγκαι τῆς γενικῆς καὶ εἰδικῆς ἐκπαιδεύσεως διὰ τοὺς :

- α) τομείς τῆς Δημοσίας Διοικήσεως, ὡς π.χ. κατὰ Ὑπουργεῖα,
 β) τοὺς κλάδους τοῦ προσωπικοῦ τῆς Δημοσίας Διοικήσεως.

Ὁ ἐνταῖος φορέυς δέον νὰ εἶναι ἡ «Ἐθνικὴ Σχολὴ Διοικητικῶν Ἐπιστημῶν» (Ε.Σ.Δ.Ε.) με ἀποστολὴν τὴν εἰσαγωγικὴν ἐκπαίδευσιν παντὸς εἰσερχομένου εἰς τὴν Διοίκησιν ἀτόμου, εἴτε διὰ κοινοῦ διαγωνισμοῦ Α΄ ἢ Β΄ Κατηγορίας, εἴτε διὰ προσλήψεως ἐκτάκτων πάσης φύσεως (Δ. Π. Οικονόμου : Αἱ Ὑπαλληλικαὶ θέσεις καὶ σχέσεις ἐν τῇ Δημοσίᾳ Διοικήσει, εἰς Νέον Δίκαιον 1967). Ὡς τοιαύτη Σχολὴ δύνάται νὰ καταστῇ μία τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν, ἀναδιοργανομένη ἐπὶ ἐντελῶς νέων θεσέων. Διὰ τῆς εἰσαγωγικῆς ταύτης ἐκπαίδευσίως θὰ ἐπιδιωχθῶν τρεῖς βασικοὶ σκοποὶ :

α) Ἡ ἀνεύρεσις καὶ ἀξιολόγησις τῶν κλίσεων καὶ οὐσιαστικῶν ἱκανότητων τῶν ἐπιτυγχανόντων εἰς τοὺς κοινούς διαγωνισμούς ὑποψηφίων Α΄ καὶ Β΄ Κατηγορίας, ζήτημα ὅπερ μέχρι σήμερον ἔχει ὑπὸ τοῦ Α.Σ.Δ.Υ ἀφεθῆ εἰς τὴν τύχην τῆς τὴν προτίμησιν ὑπηρεσιῶν παρὰ τῶν ὑποψηφίων, αἵτινες ὅμως κινουῦνται ἀπὸ ἄλλους παράγοντας, ἐκτὸς τῶν ἰδίων αὐτῶν ἱκανότητων.

β) Ἡ παροχὴ εἰς τοὺς νεοεισερχομένους εἰς τὴν Δημοσίαν Διοίκησιν ἐκπαίδευσίως, ἀναλόγως τῆς κατηγορίας των πάντοτε, ὄχι μόνον εἰς τὸ Δίκαιον ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ἐπιστήμην τῆς Τεχνικῆς τῆς Διοικήσεως, εἰς τρόπον ὥστε ὁ ὑπάλληλος διοριζόμενος εἰς θέσιν τῆς κατηγορίας του νὰ ἔχῃ ἤδη τὸν βασικὸν ἐπαγγελματικὸν ἐξοπλισμὸν ἐπιτέλεσεως τῶν καθηκόντων του.

γ) Ἡ μετάδοσις εἰς τοὺς νεοεισερχομένους εἰς τὴν Δημοσίαν Διοίκησιν τῶν γραπτῶν καὶ ἀγράφων ἀρχῶν καὶ κανόνων τῆς Διοικητικῆς καὶ δὴ ὑπαλλήλικῆς Ἡθικῆς, εἰς τρόπον ὥστε ὁ ὑπάλληλος, ἅμα τῇ εἰσόδῳ του εἰς τὴν Δημοσίαν Ὑπηρεσίαν, νὰ δυνήθῃ ν' ἀντιδράσῃ εἰς τὰς τυχόν γνωστάς φθοροποιούς ἐπιδράσεις τοῦ ὑπηρεσιακοῦ του περιβάλλοντος καὶ νὰ ἔχῃ οὕτω πῶς τὸν βασικὸν ἠθικὸν ἐξοπλισμὸν πρὸς ἐπιτέλεσιν τῶν καθηκόντων του.

15. Τὸ Κέντρον Μετεκπαίδευσίως.

Ἄλλὰ δὲν ἀρκεῖ ἡ εἰσαγωγικὴ ἐκπαίδευσις, ἐκπαίδευσις δηλαδὴ εἰς τὸν καὶ διὰ τὸν εἰσαγωγικὸν βαθμὸν τοῦ κλάδου εἰς ὃν ἀνήκει ὁ διοικητικὸς ὑπάλληλος. Εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἀνάδειξιν διοικητικῆς ἡγεσίας (administrative leadership) ἡ δημιουργία ἐνὸς μηχανισμοῦ ἐπιλογῆς τῶν ἐκλεκτῶν εἰς τυπικὰ καὶ οὐσιαστικὰ προσόντα (elites), διὰ τὴν προώθησιν εἰς τοὺς ἀνωτέρους βαθμούς τῆς διοικητικῆς ἱεραρχίας ἤτοι ὄσον καὶ ἄνω. Ἄλλὰ πέραν τούτου εἶναι ἀπαραίτητον ἵνα εἰς σημείον τι τῆς διοικητικῆς ἱεραρχίας συναντηθῇ ἡ μόρφωσις μετὰ τὴν πείραν, τὸ τυπικὸν μετὰ τὸ οὐσιαστικὸν προσόν, ἡ εἰδί-

κευσις μὲ τὴν γενίκευσιν, ἢ σταθερότης μὲ τὴν ἐξέλιξιν. Ἀπαιτεῖται: λοιπὸν ἡ δημιουργία εἰς τὸ μέσον τῆς ἑταίρας ἱεραρχικῆς πυραμίδος ἐνὸς ἐκπαιδευτικοῦ διδασκαλοῦ μηχανισμοῦ, ὅστις ἐκ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν ὑπαλλήλων Α' καὶ Β' Κατηγορίας τῆς δάσεως τῆς πυραμίδος, ἀναδειχθῆ ὁ μικρὸς κατ' ἀνάγκην ἀριθμὸς τῆς κορυφῆς τῆς πυραμίδος ταύτης. διὰ τοῦ «κοσμητισμοῦ» πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν ἀρίστων ἀπὸ πλευρᾶς :

- 1) ὑπαλληλικῶν γνώσεων,
- 2) ὑπαλληλικῶν ἱκανοτήτων,
- 3) ὑπαλληλικῶν ἰδιοτήτων.

Αὐτὸς ὁ μηχανισμὸς θὰ εἶναι τὸ πρὸς τῆ Σχολῆ λειτουργοῦν Κέντρον Μετεκπαιδεύσεως διοικητικῶν στελεχῶν, ὅπερ θὰ λειτουργῆ μὲ βασικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ εἰδικὴν ἐπαγγελματικὴν κατάρτισιν εἰς τοὺς κάτωθι μείζονας τομείς Κυβερνητικῆς πολιτικῆς :

- α) οἰκονομικοῦ τομέως (Ἰπουργεῖα Οἰκονομικῶν, Γεωργίας, Ἐμπορίου, Βιομηχανίας κ.λ.π.).
- β) κοινωνικοῦ τομέως (Ἰπουργεῖα Κοινωνικῆς Προνοίας καὶ Ὑγιεινῆς, Ἐργασίας κ.λ.π.).
- γ) τομέως κρατικῶν «ὑπηρεσιῶν» (Ἰπουργεῖα Παιδείας, Δικαιοσύνης κ.λ.π.).
- δ) τομέως ἐπικοινωνιῶν (Ἰπουργεῖα Συγκοινωνιῶν κ.λ.π.).
- ε) τομέως κατασκευῶν (Ἰπουργεῖον Δημ. Ἔργων κ.λ.π.).

Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ θὰ ἐξασφαλιζέται ἡ διὰ τοὺς ἀνωτέρους βαθμοὺς ἀπαιτούμενη ἐπιτελετικὴ ἰκανότης εἰς τὴν εἰσῆγγησιν διὰ τὴν χάραξιν καὶ τὴν ἐλοκλήρωσιν καὶ ὑλοποίησιν τῆς χαραχθείσης Κυβερνητικῆς Πολιτικῆς.

Δ'. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

16. Τὸ ζήτημα τῆς καταλλήλου μεθόδου.

Πρὸς ἐξασφάλισιν ὅμως τῆς ἀποδόσεως τῆς εἰσαγωγικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς μετεκπαιδεύσεως εἶναι ἀπαραίτητος ἡ χρησιμοποίησις μεθόδου, τῆς προσφορωτέρας δι' ἕκαστον πρόγραμμα κατάρτισεως (N. Jones : Μέθοδοι διδασκαλίας, Ἑλλ. ἔκδοσις: ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ., 1959), ἐκ τῶν ἀναγνωρισθέντων ὑπὸ τῶν Διοικητικῶν Ἐπιστημῶν ὡς ἐνδεικνυμένων ἐπὶ ἀτόμων ὁπωσδήποτε ἡλικιωμένων καὶ ἐχόντων ἐν πάσῃ περιπτώσει διαμορφώσε: προσωπικότητα μετὰ ὀρισμένου ἐπιπέδου γνώσεων καὶ ἱκανοτήτων (J. A. McGeech : The Psychology of Human Learning, N.Y. 1942, passim).

Δι' ὃ δέον νὰ ἀναλυθῶν αἱ κυριώτεραι μέθοδοι ἵνα εἰς ἕκαστον πρόγραμμα, χρησιμοποιοεῖται ἡ καταλλήλοτέρα διὰ τὸν προορισμὸν τοῦ ἐξ αὐτῶν : τὴν διδασκαλίαν αἰθουρῶς, τὴν διὰ λέξεων, τὸ σεμινά-

ριον, τήν διάσχεψιν καί τήν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ἐξασκησιν.

Ἡ πρόκρισις μᾶς ἐκ τῶν βασικῶν τούτων μεθόδων καταρτίσεως ἐξαρτᾶται ἐν πρώτοις ἀπό τοῦ ὑπό κατάρτισιν ἀνθρώπινον ὕλικόν, ἤτοι: τὸ ποῖόν τοῦ προσωπικοῦ τῆς Δημοσίας Διοικήσεως. Ὑπ' αὐτὸ τὸ πρίσμα τὰ προγράμματα δέον νὰ διακρίνονται εἰς προγράμματα εἰσαγωγῆς καὶ ἐκπαίδευσεως καὶ μετεκπαίδευσεως.

Ἡ εἰσαγωγικὴ ἐκπαίδευσις κατὰ λογικὴν ἀνάγκην θὰ περιλαμβάνῃ τοὺς νεοεισερχομένους εἰς τὴν Δημοσίαν Διοίκησιν ὑπαλλήλους τῶν ὁποίων τὸ σύνθημα καὶ ἐκ τοῦ νόμου ὄριον ἡλικίας εἶναι τὸ 35ον ἔτος τῆς ἡλικίας. Ἡ μετεκπαίδευσις ἐξ ἄλλου θὰ περιλαμβάνῃ ὑπαλλήλους οἵτινες ἤρξαντο τῆς σταδιοδρομίας των καὶ εὐρίσκονται εἰς κρίσιμον σημεῖον ἐξελίξεως ἀπὸ ἀπόψεως κυρίως βαθμοῦ καὶ ἱεραρχίας εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐξασφαλισθῇ βελτιωμένον ἐπίπεδον εἰς τὰ ἀνώτερα βαθμολογικὰ κλιμάκια. Τοιοῦτον σημεῖον δύναται ἐμπειρικῶς νὰ προσδιορισθῇ ἢ ἀνοδος τῶν ὑπαλλήλων ἀπὸ τὸν 5ον εἰς τὸν 6ον βαθμὸν τὸ μέσον περίπου τῆς βαθμολογικῆς ἱεραρχίας, ἤτοι ἡλικία 45 περίπου ἔτων.

Συνεπῶς ἡ προκριτέα μορφή τοῦ προγράμματος ἀπὸ ἀπόψεως συνθέσεως τῶν χρησιμοποιητέων μεθόδων θὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τὴν χρονικὴν καὶ διανοητικὴν ἡλικίαν τῶν ἐκπαιδευομένων.

Ἀπὸ ἀπόψεως «χρονολογικῆς ἡλικίας» κατὰ τὰ σύγχρονα δεδομένα τῆς ψυχολογίας τὸ ἄτομον μέχρι τῆς τετάρτης δεκαετίας ἔχει ἠῤῥξημένην δυνατότητα μαθήσεως (H. L. Kingsley : Nature and Condition of Learning, N. Y. 1949). Ἐπομένως ἡ μετεισαγωγικὴ κατάρτισις τῶν νεοεισερχομένων δύναται νὰ περιλαμβάνῃ ὅλας σχεδὸν τὰς μεθόδους καταρτίσεως μὲ ἰδιαιτέραν ἔμφρασιν εἰς τὸ δεδομένον αὐτό.

Ἀπὸ ἀπόψεως διανοητικῆς ἡλικίας ἦτο δυνατὴ ἡ χρησιμοποίησις τοῦ Κέντρου Ψυχοτεχνικῶν Ἐρευνῶν διὰ τὴν στοιχειώδη κατ' ἀρχὰς διερεύνησιν τοῦ διανοητικοῦ ἐπιπέδου τοῦ νεοεισερχομένου εἰς τὴν Δημοσίαν Διοίκησιν Προσωπικοῦ. (E. D. Smith : Psychology for Executives ; 1935). Συνεπῶς θὰ ἦτο χρήσιμος νὰ ὑπάρχῃ ὡς μέσοις ὁρις I.Q. κατὰ μίαν πρόχειρον καὶ ἀπλὴν ἐρευνητικὴν ἐξέτασιν τοῦ K4E, χωρὶς καὶ οἱ συμμετέχοντες εἰς τὴν σειράν νὰ τὸ ἀντιλαμβάνονται ὡς τοιοῦτον. Τοῦτο εἶναι καὶ δυνατόν καὶ ἐπιβεβλημένον διὰ τὸν καθορισμὸν πλείστων ὄσων στοιχείων τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ προγράμματος π.χ. χρόνου, μεθόδων κ.λ.π. (A. I. Gates : Educational Psychology, N. Y. 1949, passim). Δι' αὐτὸν καὶ

Πέραν αὐτοῦ τοῦ παράγοντος θὰ πρέπει δεδαίως νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν καὶ οἱ συγκεκριμένοι περιορισμοὶ τοῦ ὑπό κατάρτισιν προσωπικοῦ ὡς αὐτοὶ θὰ προσδιορίζονται ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας Ὑπηρεσίας.

17. Ἡ Διδασκαλία αἰθούσης (Class-Room Instruction).

Ἡ διδασκαλία αἰθούσης ἀποτελεῖ, ὡς γνωστόν, τὴν εὐρέως ἐὰν μὴ ἀποκλειστικῶς χρησιμοποιοιμένην μέθοδον $\gamma \epsilon \nu \iota \kappa \eta \varsigma \ \xi \kappa \pi \alpha \iota \delta \epsilon \upsilon \sigma \epsilon \omega \varsigma$ πρώτης, δευτέρας καὶ ἀνωτάτης βαθμίδος. Ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀπὸ καθέδρας μετὰ δόξιν γενικῶν γνώσεων κατὰ τὸ μᾶλλον βασικῶν. Δι' αὐτὴν καὶ χρησιμοποιεῖται διὰ τὸ πλεονέκτημα τῆς κατηχητικῆς οὕτως εἰπεῖν ἀποστολῆς της, ὡς εἰσαγωγῆς εἰς τινὰ τομέα, μεταδόσεως τούτου τοῦ πρώτου κύκλου τῶν στοιχειωδῶν ἐπισηδῆποτε γνώσεων. Πάντως προϋποθέτει ἄτομα ἠῤῥημένης μαθητικῆς ικανότητος ἤτοι ἡλικίας 40 ἐτῶν κατ' ἀνώτατον ὄριον (J. W. Tilton: Educational Psychology of Learning, N.Y. 1954).

Ὑπὸ τὸ δεδομένον τοῦτο ἡ Διδασκαλία Αἰθούσης θὰ πρέπει νὰ χρησιμοποιηθῆται εἰς τὰ προγράμματα μετεισαγωγικῆς κατάρτισεως κατὰ τὰς κάτωθι διακρίσεις καὶ ποσοτὰ κατὰ μέσον ἔρον πάντοτε :

α) Προσωπικὸν Β' Κατηγορίας : ποσοστὸν 30% (ἠῤῥημένον) λόγῳ ἐλλείψεως ἀνωτάτης ἐκπαίδευσως καὶ μικροτέρας ἡλικίας, κατὰ μέσον ἔρον 25-35 ἐτῶν.

β) Προσωπικὸν Α' Κατηγορίας : ποσοστὸν 20% (μειωμένον) λόγῳ τῆς ἀνωτάτης ἐκπαίδευσως ὡς ἔτυχεν τῆς μεγαλυτέρας ἡλικίας καὶ τῆς κτήσεως ἤδη βασικῶν καὶ γενικῶν διὰ τὸν τομέα τῶν γνώσεων.

Ἀντιστοίχως δεόν νὰ περιορίζεται εἰς τὸ ἐλάχιστον ἐὰν δὲν ἀποκλείεται ἐντελῶς ἀπὸ τὰ προγράμματα μετεκπαίδευσως, λόγῳ τοῦ ὅτι δὲν εἶναι ἀποτελεσματικῆ, ἐπὶ ἐγγλίκων ἀτόμων δηλαδὴ, ἐχόντων οὕτως ἢ ἄλλως στερεότυπο γνώσεων, εἴτε ἐκ πείρας, εἴτε ἐξ εἰδικέσεως, εἴτε ἄλλως πως. Τὰ ἄτομα ταῦτα ἔχοντα ἤδη διαμεμορφωμένην τὴν λεγομένην γνωσιολογικὴν των δομὴν (cognitive structure) δὲν ὑπόκεινται εἰς ἐπιρροὴν διὰ μιᾶς προσθήκης γνώσεων, λόγῳ τοῦ ὅτι αὐτὰ θὰ ἀποτελοῦν μικρὸν ποσοστὸν τῶν ὑφισταμένων καὶ θὰ ἐξουδετεροῦνται ὑπὸ αὐτῶν ἐὰν δὲν εἶναι σύμφωνοι, χωρὶς θεδαίως τοῦτο νὰ ἐκδηλοῦται ἢ νὰ γίνεταί ἀντιληπτὸν ἀπὸ τοὺς διδάσκοντας ἢ τοὺς διοικητικῶς ὑπευθύνους τῶν προγραμμάτων.

Εἰς τὸ πλαίσιον τοῦ ποσοστοῦ τούτου, ἡ διδασκαλία αἰθούσης θὰ πρέπει νὰ καλύπτῃ τὴν βασικὴν καὶ κοινὴν δι' ὅλους τοὺς συμμετόχους τοῦ προγράμματος ὕλην, ὑπὸ μορφήν πρώτου κύκλου εἰσαγωγῆς καὶ μεταβάσεως ἀπὸ τοὺς γενικοὺς εἰς τοὺς πλέον εἰδικούς τομεῖς γνώσεων. Εἰς τὸ Ὑπουργικὸν πρόγραμμα, ἐπὶ παραδείγματι τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, ἡ Δημοσία Οἰκονομικὴ καὶ τὸ Δημοσιονομικὸν Δίκαιον ἀποτελοῦν τοιαύτην εἰσαγωγὴν διὰ τὸ προσωπικὸν Α' Κατηγορίας ἧτις δύναται νὰ λάβῃ τὴν μορφήν αἰθούσης διδασκαλίας.

Προϋπόθεσις ἀπαραίτητος τῆς ἀποδοτικῆς χρήσεως τῆς τοιαύτης μεθόδου εἶναι ἡ χρησιμοποίησις ἀκαδημαϊκοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ καὶ ἡ διανομὴ

περιλήψεως διδασκομένης ύλης πρὸς συγκράτησιν τῶν διδαχθέντων ὑπὸ τῶν ἐπιμορφουμένων.

18. Διάλεξις (Lecture).

Ἡ διάλεξις ἀποτελεῖ μέθοδον μεταδόσεως ἐπιστήμης καὶ γνώσεως, πολὺ ὀλίγον χρησιμοποιοιμένων παρ' ἡμῖν εἰς τὰς Ἀνωτάτας Σχολάς, ἐνῶ ἤρχισε εὐρυτέρα χρησιμοποίησις εἰς τὰ Ἰνστιτούτα τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν καὶ εὐρυτάτη εἰς Σχολὰς Μετεκπαιδεύσεως ὡς π.χ. Ἑθνικῆς Ἀμύνης κ.ο.κ.

Ἡ διαφορὰ τῆς ἀπὸ τὴν extra cathedra διδασκαλίαν ἔγκειται εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ διάλεξις μεταδίδει γνώσεις κατεχομένας ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ ἀγορευτοῦ ἀνεξαρτήτως τρόπου ἀποκτήσεως τῆς εἰδικότητος ὡς π.χ. ἐκ σπουδῶν, ἢ θέσεως ἢ ἐμπειρίας, ἐνῶ ἡ διδασκαλία ἀναφέρεται εἰς ἐπιστημονικὰς γνώσεις εἰδικοῦ τομέως καὶ ἐνεργεῖται ὑπὸ διδασκάλου κατ' ἐπάγγελμα, διὰ τῆς χρήσεως τουτέστι παραδεδεγμένων ἐκπαιδευτικῶν ἀρχῶν καὶ μέσων διδασκαλίας. Δι' αὐτὸ καὶ διαφέρει ἡ σειρά διαλέξεων ἀπὸ τὴν σειράν τῶν μαθημάτων, ἔστω καὶ ἐὰν φαινομενικῶς ὁμοιάζουσι ἀπὸ πλευρᾶς ἔδρας καὶ ἀκροατηρίου.

Ἐνῶ ἡ ἀπόδοσις τῆς διδασκαλίας ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐπιλογῆς τῶν διδασκομένων, ἡ ἀπόδοσις τῆς διαλέξεως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς ἐπιλογῆς τῶν ἐπιμορφουμένων, ἡ ἀπόδοσις τῆς διδασκαλίας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς ἐπιλογῆς τῶν διδασκομένων, ἡ ἀπόδοσις τῆς διαλέξεως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς ἐπιλογῆς τῶν ἐπιμορφουμένων. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἡ ἐπιλογή τῆς εἰδικότητος τῶν θεμάτων καὶ τῶν ἐπιμορφουμένων ἀποτελεῖ τὴν κλειδα ἐπιτυχίας τῶν διαλέξεων. Ἀπαιτεῖται δηλονότι νὰ ὑπάρχη τὸ στοιχεῖον τῆς πρωτοβουλίας διὰ τὸ ἀκροατήριον τῆς διαλέξεως.

Συνέπεια αὐτοῦ τοῦ χαρακτήρος τῆς διαλέξεως εἶναι κατ' ἀνάγκην ἡ συμπύκνωσις τῶν εἰδικῶν γνώσεων εἰς ὀρισμένον χρόνον, ὡς καὶ ἡ παροχὴ εὐχερείας διαλόγου μετὰ τὸν μονόλογον τοῦ ἐπιμορφουμένου, πρὸς διευκρίνησιν ἀσφαφειῶν ἀπάντησιν ἐπὶ ἀποριῶν καὶ ἐπίλυσιν τυχόν ἐγειρομένων ζητημάτων. Δι' αὐτὸ καὶ αἱ διαλέξεις πρέπει νὰ γίνωνται κατὰ δίωρα, εἰς τρόπον ὅστε ἡ μία διδακτικὴ ὥρα νὰ ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς διαλέξεως εἰς μονόλογον καὶ ἡ ἑτέρα εἰς τὸν πρὸς ἀφομοίωσιν τοῦ ἀντικειμένου ἀπαιτούμενον διάλογον. Τοιοῦτοτρόπως ἐξασφαλίζεται ἡ μεγαλύτερα δυνατὴ συμμετοχὴ τῶν ἀκροατῶν τοῦς ὁποίους, ἂν μὴ τι ἄλλο, ὑποσυνειδήτως ἐγκωσμός ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἐκ κινητῶν κριτικῆς ἢ προβολῆς παρακολούθησιν (W. D. Commins — B. Fagin : Principles of Educational Psychology, N.Y. 1954).

Ἡ διάλεξις δεόν νὰ χρησιμοποιοῖται εἰς τὰ προγράμματα :

α) τῆς εἰσαγωγικῆς ἐκπαιδεύσεως κατὰ ποσοστὸν 30% διὰ πτυχιούχους Α' Κατηγορίας καὶ 20% διὰ ἀπολυτηριούχους Γυμνασίου Β' Κατηγορίας εἰς τρόπον ὅστε νὰ καλύψῃ ποσοστὸν ἐν συνόλῳ 50% διὰ τὴν ἑλληνικὴν μετεισαγωγικὴν ἐκπαίδευσιν,

β) τῆς μετεκπαιδεύσεως κατὰ ποσοστὸν 30% κατὰ μέσον ὄρον πάντοτε.

Ἀπὸ ἀπόψεως ὕλης αἱ διαλέξεις δέον νὰ ἀκολουθοῦν τὴν διὰ τῆς διδασκαλίας εἰσαγωγὴν καὶ ν' ἀποτελοῦν τὸν δεῦτερον κύκλον τῶν ἀπαιτούμενων εἰδικῶν γνώσεων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων εἰς τρόπον ὥστε μὲ αὐτὸν νὰ κλείτῃ ἡ φάσις μεταδόσεως γνώσεων διὰ τὰ ἀρχίστη ἢ φάσις μεταδόσεως τῶν ἱκανότητων. Δι' αὐτὸ καὶ εἰς τὰ προγράμματα ὡς ὁμιληταὶ δέον νὰ χρησιμοποιῶνται οἱ ἐπὶ τοῦ τομέως εἰδικοί ἀποδεδειγμένως, ἀνεξαρτήτως τρόπου κτήσεως τῆς εἰδικότητος. Αἱ διαλέξεις δέον νὰ καλύπτουν δια τὰ ἀπαιτούμενα εἰδικὰ θέματα τοῦ προγράμματος. Εἰς τὰς διαλέξεις ἐξ ἄλλου ἀντὶ περιλήψεως δέον νὰ διανίμεται πρὸ τῆς ἐνάρξεως διάγραμμα (Outline) αὐτῆς ἵνα οἱ ἀκροαταὶ παρακολουθοῦν τὸν εἰρμόν τῶν εἰδικῶν καὶ συμπεπυκνωμένων γνώσεων.

19. Τὸ Σεμινάριον (Seminar).

Ἐνῷ μὲ τὴν διάλεξιν λήγει ἡ φάσις τῆς ἐκπαιδεύσεως μὲ τὸ σεμινάριον ἄρχεται ἡ φάσις τῆς καταρτίσεως, τῆς προσπαθείας δηλαδὴ μεταδόσεως ἑξ πλεόν γενικῶν ἢ εἰδικῶν γνώσεων, ἀλλὰ ἰκανοτήτων καὶ σχετικῶν πρὸς αὐτὰς γνώσεων (Crelated knowledge) ἐπὶ ὠριμένου ἀντικειμένου.

Ἡ μετάδοσις αὕτη δὲν ἐνεργεῖται, οὔτε διὰ μονολόγου οὐδὲ διὰ διαλόγου, ἀλλὰ τῆς συζητήσεως εἰς τὴν ὁποίαν δύνανται καὶ πρέπει νὰ συμμετέχουν ἅπαντα τὰ μέλη τοῦ σεμιναρίου, τὰ ἅποια ὑποτίθεται ὅτι ἔχουν ἀποκτήσει τὴν βασικὴν κατ' ἀπαραίτητον διὰ τὴν συμμετοχὴν ταύτην ἐκπαίδευσιν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ γνησία σκλήτησις καὶ οὐχί ἡ ἀλληλοδιδασκαλία. Συναφῶς εἶναι ἀπαραίτητον ὅπως πέραν τῆς ὁμοιογενείας ἐκπαίδεψεως ὑπάρχη καὶ ὁμοιογένεια πληροφωρησιῶν ἧτοι ἐνδείκνυται ὅπως τὰ μέλη τοῦ σεμιναρίου ἔχουν τὰς αὐτὰς εἰς ποσότητα καὶ ποιότητα πληροφορίας, ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ σεμιναρίου. Διὰ τὸν λόγον τούτον ὁ καθορισμὸς τῶν ἀντικειμένων τῶν σεμινარიῶν δέον νὰ τελεῖ ἐν συναρτήσει πρὸς τὴν ἐκπαιδευτικὴν ὑποδομὴν (background) πρὸς ἐνημέρωσιν τῶν συμμετόχων τούτων, πρᾶγμα οὐχὶ πάντοτε εὐχερές.

Ἡ φάσις αὕτη δέον νὰ καλύπτῃ τὸ ἕτερον 50% τῶν ἐπιμορφωτικῶν προγραμμάτων (Σεμινάρια, Διασκέψεις κ.λ.π.). Εἰς τὸ Σεμινάριον ὁ διδάσκαλος καὶ ὁμιλητὴς ἐξαφανίζεται καὶ τὴν θέσιν του καταλαμβάνει ὁ διευθύνων αὐτό, ὑπὸ τὴν μορφήν προέδρου μιᾶς ὁμαδικῆς συγκεντρώσεως, εἰς τὴν ὁποίαν συμμετέχουν μὲν ἅπαντες, ἀλλ' οὐχὶ εἰς τὸν αὐτὸν βαθμὸν συμμετοχῆς. Ὁ διευθύνων τὸ σεμινάριον ἔχει προέχοντα ρόλον καὶ ὑπερέχει τῶν συμμετεχόντων ὅχι μόνον ἐν τῇ δευθύνσει, ἀλλὰ πρὸ παντός ἐν τῇ κατευθύνσει τῆς συζητήσεως.

Ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν συμμετεχόντων εἰς τὰ σεμινάρια δὲν ὑπάρχει σταθερὸν σημεῖον, εἰμὴ μόνον κατώτατον καὶ ἀνώτατον ὄριον, ἐπιτρεπὸν τὴν

εποικοδομητικήν συζήτησιν. Δι' ὃ και δύναται νὰ λεχθῆ διτι τὰ σεμινάρια δέον νὰ κυμαίνωνται μεταξύ 20 - 50 μελῶν, ἀνλόγως πάντοτε τοῦ ἀντικειμένου, τοῦ βαθμοῦ ὁμοιογενείας τῶν συμμετόχων καὶ τῶν ἐπιδιωκτέων εἰδικῶν στόχων τοῦ σεμιναρίου.

Οἱ στόχοι τῶν σεμιναρίων ζέν εἶναι εἰμῆ ἢ ἐξασφάλις ἀνωτέρου ἐπιπέδου ἐπαγγελματικῆς ἐ τ ο ι μ ό τ η τ ο ς καὶ ἰ κ α ν ό τ η τ ο ς πρὸς ἐκτέλεσιν (G. U. Gleeton — A. Mason : Executive Ability, N. Y. 1946). Δι' αὐτὸ καὶ ἐνδείκνυται διὰ τὰ μέσα στελέχη τῆς δημοσίας Διοικήσεως (middle management) καὶ δὴ ὑπαλλήλους ἐπὶ βαθμῶ δω-δω. Ὡσαύτως ἐνδείκνυται ὡς ἢ πλέον ἀποδοτικὴ μέθοδος μετεκπαιδεύσεως προκειμένου περὶ διυλίσεως προσωπικοῦ δι' ἀνωτέραν ἐξέλιξιν καὶ δι' ἀνάδειξιν ὑ π α λ λ η λ ι κ ῆ ς elite καὶ γενικώτερον δ ι ο ι κ η τ ι κ ῆ ς ἡ γ ε σ ί α ς (leadership). Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται λόγῳ τῆς ἐκ τῆς συζήτησεως κ α τ α δ ε ι κ ν υ ο μ έ ν η ς καὶ ἀ ν α π τ υ σ σ ο μ έ ν η ς ἰ κ α ν ό τ η τ ο ς, εἴτε φυσικῆς εἴτε ἐπικτητοῦ.

Ἡ ἱκανότης τῶν συμμετόχων τῶν σεμιναρίων ἐπιτυγχάνεται, ὄχι μόνον διὰ τῆς συζήτησεως, ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἐκ τῆς διὰ τὴν ἀνάζητησιν ἐξασκήσεως καὶ μεγιστοποιήσεως τῆς σκέψεως, εἴτε ἐν τῇ ἐφαρμογῇ γενικῶν ἀρχῶν ἐπὶ ἀτομικῶν καὶ εἰδικῶν περιπτώσεων — ἀ π α γ ω γ ι κ ῆ ς σ κ έ ψ ι ς — εἴτε ἐν τῇ συναγωγῇ συμπερασμάτων καὶ ἀρχῶν ἐκ τῶν ἐπὶ μέρους εἰδικῶν δεδομένων καταστάσεων — ἐ π α γ ω γ ι κ ῆ ς σ κ έ ψ ι ς. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο δέον νὰ τονισθῆ ἢ ἀνάγκη ἀποφυγῆς μιμήσεως ἀποκλειστικῶς Ἑγγλο-αμερικανικοῦ προτύπου ἐπαγωγικοῦ χαρακτήρος ἢ Εὐρωπαϊκοῦ τοιοῦτου ἀπαγωγικῆς μορφῆς. Ὁ σ υ ν δ υ α σ μ ό ς τ ῶ ν δ ῦ ο τ ο ῦ τ ω ν τ ρ ό π ω ν σ κ έ ψ ε ω ς, ἀποτελεῖ τὸν ὀρθὸν καὶ γνησίως Ἑλληνικὸν πρότυπον διὰ τὸ ὅποιον οἱ ἀρχαῖοι μας πρόγονοι εἶχον δύο λέξεις ἀντὶ μιᾶς : Τὸ «γνώμαι» διὰ τὴν ἐπαγωγὴν καὶ τὸ «εἰδέναι» διὰ τὴν ἀπαγωγὴν. (E. Mayo : The Social Problems of an Industrial Organization, N. Y. 1945).

Διὰ τὴν μεθόδευσιν τῶν σεμιναρίων ἀπαιτεῖται ἐπιλογὴν ὄχι μόνον τῶν διευθυνόντων ἀλλὰ καὶ τῶν συμμετόχων τῶν σεμιναρίων μὲ κύριον κριτήριον τοὺς εἰδικούς στόχους δηλαδὴ τὰς πρὸς ἀπόκτησιν σκοπούμενας ἱκανότητας. Πέραν τούτου τ' ἀντικείμενα δέον νὰ καθορίζωνται βάσει πλέον τοῦ εἰδικοῦ προγράμματος καὶ νὰ προσδιορίζωνται σαφῶς, διὰ ἐπιμελούς σύνενοσησεως μετὰ τῶν διευθυνόντων τὰ σεμινάρια, οἱ ὅποιοι θὰ ἐκτελοῦν βασικῶς φροντιστηριακὸν ἔργον, ἔργον δηλαδὴ ἐπιμελητοῦ (Tutor). Ἀντὶ διαγράμματος θὰ χρησιμοποιηθῆ εἰδικὸν ἔντυπον ὕλικὸν ὑπ' αὐτοῦ προετοιμαζόμενον διὰ τὸ ad hoc ἀντικείμενον τοῦ σεμιναρίου.

20. Ἡ Διάσκεψις (Conference).

Καθ' ἣν στιγμὴν τὰ σεμινάρια ἐξασφαλίζουν τὴν διὰ συζήτησεως κατάρτισιν τοῦ προσωπικοῦ τῆς Δημοσίας Διοικήσεως, αἱ διασκέψεις ἐπιτυγχάνουν

τὸ προκηχωρημένον στάδιον τῆς ἐπαγγελματικῆς καταρτίσεως αὐτῶν διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἱκανότητος θέσεως καὶ λύσεως προβλημάτων ἤτοι διαγνώσεως καὶ θεραπείας παθολογικῶν καταστάσεων. Διότι, ἐὰν ἡ θέσις τοῦ προβλήματος δὲν ἀποτελῇ δυσκολώτερον ἔργον ὡς ὑπεστήριζεν ὁ J. de Maistre, συνιστᾷ ὑπωσδήποτε ἔργον ἐξ ἴσου δυσχερὲς μὲ τὴν λύσιν, ἀκριδῶς ὡς ἡ ἐνδεδειγμένη θεραπεία ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ὀρθὴν διάγνωσιν.

Διασκέψων διακρίνει τις δύο εἴδη: τὴν γνησίαν καὶ τὴν ἐλεγχομένην.

Γνησία Διάσκεψις (Pure Conference) εἶναι ἐκείνη ἣ ὁποία ἔχει ὡς ἀντικείμενον τὴν λεγομένην «μελέτην περιπτώσεων» (case-study) πρὸς διάγνωσιν τοῦ ἐν τινι πραγματικῇ καταστάσει ὑπάρχοντος προβλήματος καὶ ἐν συνεχείᾳ τὴν ἀνεύρεσιν διαφόρων λύσεων καὶ δὴ τῆς προσφορωτέρας ἐξ αὐτῶν εἰς τὸ πλαίσιον a priori τιθεμένων δυνατοτήτων καὶ περιορισμῶν. Ἡ διάσκεψις ἀποτελεῖ, ὡς ἐκ τούτου τὴν ἰδεωδεστέραν μέθωδον καταρτίσεως εἰς τὴν ἀποφασιστικὴν ἱκανότητα, ἤτοι ἐπίδοσιν εἰς τὴν ἀποφασιστικὴν διαδικασίαν (decision-making process) εἴτε μικροαποφασιστικὴν, εἴτε μακροαποφασιστικὴν κατὰ τὴν ἐν τῇ Δημοσίᾳ Διοικήσει καὶ δὴ τῇ Δημοσίᾳ Πολιτικῇ ἐιδικρίσιν καὶ ἀνάλυσιν (Δ. Π. Οἰκονόμου: Ἡ Πολιτικὴ ὡς βᾶσις Σχεδιασμοῦ καὶ Προγραμματισμοῦ κ.λ.π. εἰς Ἐπιθ. Οἶκον. καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν. ΙΣΤ', 3-4, σ. 215-139).

Ἐλεγχομένη Διάσκεψις (Controlled Conference) ἢ πρακτικὴ διάσκεψις εἶναι ἡ διαδικασία προσκλήσεως ἐκδηλώσεως τῆς ἱκανότητος ἐν τῇ πράξει: διὰ τῆς ἀναλήψεως ἐνεργοῦ ρόλου κρατικοῦ λειτουργοῦ δι' ὃν λόγον καὶ ὠνομάσθη καὶ «Role-playing Conference». Ἐν ταιαύτῃ περιπτώσει: τὰ μέλη, τῆς διασκέψεως τὰ ὅποια δεόν νὰ εἶναι τῆς μεγίστης δυνατῆς ὁμοιογενείας, κατανέμονται εἰς διαφόρους ρόλους οὕτως εἰπεῖν τοὺς ὁποίους ἀσχολῶν ἐν τῇ πράξει ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ προεδρεύοντος ἢ εἰσηγητοῦ τῆς διασκέψεως. (Ὅτιον ἀρχίζει: ἡ δράσις καὶ ἀντίδρασις ἐν τῷ χώρῳ τῆς διασκέψεως, ὡς π.χ. ἀναγωγή τῶν διασκεπτομένων εἰς ὠρισμένον συλλογικὸν ὄργανον κ.ο.κ.)

Ὁ προεδρεύων ἢ εἰσηγητῆς τῆς διασκέψεως εἰς τὴν γνησίαν διάσκεψιν ἀπλῶς κατευθύνει τὴν συζήτησιν πρὸς τὴν ὀρθὴν διάγνωσιν καὶ λύσιν συνήθως δι' ἐρωτημάτων, ὅτε ἡ ἀπάντησις ἄγει εἰς τὸ ἐπιζητούμενον ἀποτέλεσμα. Εἰς τὴν ἐλεγχομένην δὲμωσ διάσκεψιν ὁ προεδρεύων ἢ εἰσηγητῆς δὲν συμμετέχει εἰμὴ μόνον ἐπιδίδει: τὰς ἐργασίας καὶ παρεμβαίνει μόνον εἰς τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς διαπράττονται παρεκβάσεις ἢ λάθη. Ὅπως ὅποτε, εἰς ἀμφοτέρας τὰς μορφὰς προβαίνει εἰς σύντομον εἰσαγωγὴν καὶ καταλήγει μὲ σύντομον ἐπίσης σύνοψιν τῶν πορισμάτων τῆς διασκέψεως, ὁπότε οἱ συμμετοχοὶ αὐτῆς προβαίνουν καὶ εἰς ἀξιολόγησιν τῶν ἰδίων αὐτῶν ἱκανοτήτων.

Ἡ μέθοδος τῆς διασκέψεως ἐνδείκνυται διὰ τὸ ἀνώτατον γραμμικὸν καὶ ἐπιλεκτικὸν προσωπικὸν τῆς Δημοσίας Διοικήσεως καὶ δὴ παρ' ἡμῖν τοὺς Διευθυντὰς καὶ Γεν. Διευθυντὰς, ὡς καὶ τοὺς ἐπιτελεῖς ἢ εἰδικούς συμβούλους, ἢ τεχνικούς, ἢ ὑποψηφίους προοριζομένους διὰ τὰς θέσεις αὐτάς. Διὰ τοὺς τελευταίους αὐτούς, ἡ ἐλεγχομένη διάσκεψις ἀποτελεῖ τὴν ἀποδοτικωτέραν μέθωδον καταρτίσεως. Λόγω ἀκριβῶς τῆς φύσεως αὐτῆς ὁ ἀριθμὸς τῶν συμμετόχων δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίῃ τοὺς εἴκοσι. Ἐξ ἄλλου ἔ προεδρείων καὶ εἰσηγητῆς δέον νὰ διαθέτῃ θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν εἰδίκευσιν εἰς τὸν τομέα τῶν ἀντικειμένων τῶν διασκέψεων. Ὅστω διὰ τῶν γνησίων καὶ ἐλεγχομένων διασκέψεων ἐξασφαλίζεται ἡ ἐπὶ ἀ ν ω τ ᾶ τ η ς θ α θ μ ῖ δ ο ς ὀ ρ ι κ η τ ι κ ῆ ἰ κ α ν ό τ η ς.

21. Ἡ ἐν τῇ ἐργασίᾳ ἐξάσκησις.

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἀνωτάτην βαθμίδα ἡ πρακτικὴ ἐξάσκησις εἰς τὰς κατωτέρας τῆς ἀνωτάτης βαθμίδος ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ἐν τῇ ἐργασίᾳ καταρτίσεως ἐν εὐρείᾳ ἐννοίᾳ τῆς περιλαμβανούσης τὴν δοκιμαστικὴν μαθησίαν ἀφ' ἑνὸς καὶ τὴν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ κατάρτισιν (on the job training) ἀφ' ἑτέρου.

Διὰ τῆς ἐν τῇ ἐργασίᾳ δοκιμαστικῆς μαθητείας ἐπιδιώκεται τὸ ἄκρον ζῶτον τῆς ἐπαγγελματικῆς καταρτίσεως, ἐπιτυγχανομένης διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῶν καθηκόντων τῆς θέσεως ὑπὸ τοῦ ὑπαλλήλου, τῆς μορφῆς ἀσκομένου. Τραυτῆ περίπτωσης προεβλέφθη παρ' ἡμῖν προεισαγωγικῶς ἢ τοῦ ἀσκομένου Εἰσηγητοῦ παρὰ τῷ Συμβούλιῳ τῆς Ἐπικρατείας, τοῦ ἀσκομένου δικηγόρου κλπ. Δύναται ὁμως ἡ ἐξάσκησις νὰ εἶναι καὶ μεταεισαγωγικὴ ὡς π.χ. ἐπὶ δοκίμων κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὰς ἄλλας μεθόδους αἵτινες διακρίνονται διὰ τὸν ὁμαδικὸν τῶν χαρακτήρα. Αὕτη εἶναι ἐξατομικευμένη μέθοδος δι' ἧς καὶ ἐξῆς ἀποδοτικὴ. Δημιουργεῖται προσωπικὴ σχέσις μεταξὺ ἐκπαιδευτικοῦ καὶ ἐκπαιδευομένου ὅστινος κρίνεται ἡ ὄλη, ἰκανότης τόσοσ προσαρμογῆς ὅσον καὶ δεξιότησις εἰς τὸν χειρισμὸν τῶν ὑποθέσεων καὶ τὴν ἐκτέλεσιν ἐν γένει τῶν ἀναλαμβαναιμένων καὶ ἐπιτελουμένων δοκιμαστικῶν καθηκόντων.

Διὰ τῆς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ καταρτίσεως (on the job training) ἐπιτυγχάνεται ὁ συνδυασμὸς τῆς ἐκτελέσεως τῆς ὑπηρεσίας καὶ ταυτοχρόνως ἐκπαιδεύσεως ὡς πρὸς τοὺς τρόπους διεξαγωγῆς τῆς, διὰ τῆς καθ' ἡμέραν ἀναλύσεως τῶν χρησιμοποιοιμένων μεθόδων καὶ διαδικασιῶν ἐργασίας μετὰ τῶν πλεονεκτημάτων καὶ μειονεκτημάτων αὐτῶν. Καίτοι ὁμαδικῆς φύσεως εἶναι ἡ πλέον ταχύρρυθμος ἀποδοτικὴ μορφή μεταεισαγωγικῆς ἐκπαιδεύσεως ἢ ὅποια εἰς τινὰς τομεῖς καὶ περιόδους ἐφηρμοσθη εἰς Η.Π.Α. κατὰ 98% (Γ.Ν. Μαραγκοπούλου, op. cit., 2. 51). Εἶναι ἄλλωστε καὶ ἡ πλέον φυσιολογικὴ διότι

ἐκπαιδευτῆς δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸν Προϊστάμενον τῆς διοικητικῆς μονάδος καὶ ἐκπαιδευόμενοι δὲν εἶναι εἰμὴ οἱ ὑφισταμένοι του. Ὑπὸ τὴν μορφήν αὐτὴν ἀπέδωκεν ἄριστα ἀποτελέσματα εἰς πλείστας χώρας.

Ε'. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

22. Τρόπος εἰσαγωγικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ἡ εἰσαγωγικὴ ἐκπαίδευσις ἐν τῇ Ε.Σ.Δ.Ε., θὰ παρέχεται μικτῇ, θεωρητικῇ καὶ πρακτικῇ. Χρονικῶς θὰ εἶναι τ α χ ὄ ρ ρ υ θ μ ο ς ἤτοι πλήρους ἀπασχολήσεως τῶν ἐν αὐτῇ φοιτῶντων διαρκείας 6 μηνῶν μέχρις ἐνός ἔτους — ἐν τῇ δύο ἐκπαιδευτικὰ ἐξάμηνα (Semesters).

Οἱ ἐπιτυχάνοντες εἰς τὸν διαγωνισμὸν ὑπάλληλοι Α' καὶ Β' Κατηγορίας ὡς ἄνω, ἅμα τῇ ὀρκωμοσίᾳ θὰ ἀναλαμβάνουν ὑπηρεσίαν παρὰ τῇ Γενικῇ Διευθύνσει Διοικητικῆς Ὁργανώσεως, ἐντασσόμενοι εἰς τὰ εἰδικὰ κατὰ τομέα Διοικήσεως προγράμματα. Ἐφ' ὅσον οἱ διαγωνισμοὶ εἶναι κοινοί, θ' ἀκολουθῆ ἐν σύστημα ἐπιλογῆς εἰδικοῦ ἐνδιαφέροντος διὰ τομέα Διοικήσεως, ἐπὶ τῇ θάσει τὸ μὲν θηλώσεως ἐνδιαφέροντος, τὸ δὲ ψυχολογικῆς δοκιμασίας ἱκανοτήτων κατὰ εἰδικὸν ἐκπονηθρῶμενον ὑπόδειγμα.

Κατὰ τὴν παρακολούθησιν τῶν μαθημάτων θὰ λαμβάνουν τὸν μισθὸν καὶ τὰς ἀποδοχὰς τῆς θέσεώς των, μὲ ἀνάληψιν ἐπίσης τῶν ὑποχρεώσεων δημοσίου ὑπαλλήλου, ὡς ἐὰν ἐτέλουν ἐν ἀποσπάσει. Κατὰ τὴν περάτωσιν τῶν ἐκπαιδευτικῶν προγραμμάτων θὰ γίνεταί ἡ ὀριστικὴ κατάταξις των κατ' ἀρχαιότητα, κατ' ἀκολουθίαν τῆς βαθμολογίας τῶν γ ν ὡ σ ε ω ν καὶ ἱ κ α ν ο τ ῆ τ ω ν ἐπὶ τῇ θάσει ἀναλόγων συντελεστῶν, ἵνα ἀναπτύσσεται ἡ διάθεσις, ἔχι μόνον ἀποκτήσεως γνώσεων (π.χ. ἀποστηθίσεως) ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἱκανοτήτων (π.χ. ἀσχίσεως πνευματικῶν ἰδιοτήτων).

Ἐν ὄψει τοῦ ὅτι αὕτη εἶναι ἡ πρώτη ἐπαφὴ καὶ ἐμπειρία μὲ τὴν ἐνεργὸν Διοίκησιν θὰ σφυρηλατηθῆ κατὰ τὴν ἐκπαίδευσιν ταύτην καὶ ἡ ε λ η ἱ π α γ γ ε λ μ α τ ῆ ἱ κ α ν ὄ τ η ς καὶ δ ε ο ν τ ο λ ο γ ῖ α τοῦ Ἐ λ λ η γ ν ο ς ε τ ῆ μ ο σ ῖ ο υ ὑ π α λ λ ῆ λ ο υ, ὡς π.χ. ἤθος, συλλογικὸν πνεῦμα, πνεῦμα. συνεργασίας, ἀλληλεγγύης, ὑπηρεσία πρὸς τὸν πολίτην κ.ο.κ.

Ὅστω ἡ ἐπιτυχῆς ἀποφοίτησις καὶ ἡ σειρὰ ἐντάξεως εἰς τὴν ἐπετηρίδα ἡ πίνακας θὰ εἶναι συνάρτησις τῆς βαθμολογίας εἰς τρία βασικά ἀπαραίτητα διὰ τὸν ὑπάλληλον προσόντα :

- 1) γνώσεων ἐπαγγελματικῶν (διοικητικὰ προβλήματα κλπ),
- 2) ἱκανοτήτων ἐπαγγελματικῶν (ἱκανότητος διοικεῖν, εἰσηγεῖσθαι, σχεδιάζειν κ.λ.π.),
- 3) ἰδιοτήτων ἐπαγγελματικῶν (ἤθος, εὐγένεια, συνεργατικότης κλπ).

Με τὰ ἐφόδια αὐτὰ θὰ ἐντάσσεται εἰς τοὺς πίνακας τῆς κατηγορίας καὶ τοῦ βαθμοῦ τοῦ Ὑπουργείου εἰς τὸ ὁποῖον θὰ τοποθετηθῇ, ἅμα τῇ περατώσει τῆς ἐκπαιδευσεῖός του.

Ἡ εἰσαγωγικὴ ἐκπαίδευσις καλύπτουσα τὸ προσωπικὸν δύο κατηγοριῶν Α' καὶ Β', θὰ παρέχεται εἰς δύο Τμήματα τῆς Σχολῆς διαφόρου χαρακτήρος καὶ ἐπιπέδου. Οἱ τοῦ Α' Τμήματος θὰ ἐκπαιδεύωνται ἐπὶ ἐπιτελετικῶν ἐπιπέδου, ἔστω κατωτέρου, ἐνῶ οἱ τοῦ Β' Τμήματος θὰ ἐκπαιδεύονται ἐπὶ καθαρῶς ἐκτελεστικῶν τοιοῦτου ὄψεως ἐπὶ παραδείγματι οἱ τοῦ Α' Τμήματος θὰ διδάσκωνται γενικὴν ὀργάνωσιν, ἐνῶ οἱ τοῦ Β' ὀργάνωσιν γραφεῖου κ.ο.κ., ὡς κατωτέρω ἀναλυτικώτερον ἐκτίθεται.

23. Διδακτέα ὕλη Α' Τμήματος (Α' Κατηγορίας).

Κατὰ τὴν εἰσαγωγικὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ὑποψηφίων διὰ θέσεις Α' Κατηγορίας, θὰ παρέχεται εἰς τὸν πτυχιούχον τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν, ἔχοντα στοιχειώδεις καὶ μετρίας ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω ἐπιστημονικὰς γνώσεις, ἰδίᾳ Δικαίου, ἐξουκειώσεως μὲ τὴν Τεχνικὴν τοῦ Κράτους (G. Ardent : Technique de l'État καὶ τῆς Διοικήσεως εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐπανδρώσῃ, ἐπαξίως καὶ παραγωγικῶς τὴν θέσιν τοῦ Κλάδου τῆς Ὑπηρεσίας εἰς ἣν θέλει τοποθετηθῇ.

Ὅστω διὰ τῆς χρήσεως τῶν προσφορωτέρων ἐκ τῶν ὡς ἄνω μεθόδων θὰ ἐξασφαλισθοῦν γνώσεις καὶ ἱκανότητες εἰς ὠρισμένα «μαθήματα» τῶν Διοικητικῶν Ἐπιστημῶν, αἵτινες δὲν διδάσκονται σήμερον ἱκανοποιητικῶς εἰς τὰς Ἀνωτάτας Σχολὰς. Κατωτέρω ἀναφέρονται ἐνδεικτικῶς τὰ προτεινόμενα μαθήματα μετὰ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν ὑπὸ μορφήν παραδειγμάτων διὰ τὸ μέλλον, ἵνα καταρτιζέται δι' ἕκαστον μάθημα Διάγραμμα διδακτέας ὕλης (Curriculum), ἐν συνεργασίᾳ τῆς Σχολῆς καὶ τοῦ διδακτικοῦ κῶπῆς προσωπικοῦ (ὡς διεμορφώθησαν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Συμβούλου τοῦ Α.Σ. Δ.Υ. κ. Ἀλ. Σταυριανοπούλου) :

1. Ἀποστολὴ τῆς Διοικήσεως :

α') Ἱστορία τῆς Δημοσίας Διοικήσεως καὶ ἐννοια αὐτῆς :

(Ἡ ἐκτελεστικὴ τοῦ νόμου λειτουργία, ὡς φορεὺς ἀρμοδιοτήτων, ὡς μηχανισμὸς ὀλοποιήσεως πολιτικῆς κλπ. ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ νεωτέρου Ἑλληνικοῦ Κράτους).

β') Πλαίσια δράσεως :

(Κοινωνικὰ πλαίσια, οἰκονομικὰ πλαίσια, πολιτιστικὰ πλαίσια, τοπικὰ πλαίσια).

2. Ὁργάνωσις Ἑλληνικῆς Δημοσίας Διοικήσεως :

α) Διάρθρωσις Διοικήσεως :

Ἰπουργικὸν Συμβούλιον, Κυβερνητικὰ ὄργανα, Ἰπουργεῖα, Κεντρικὰ Συλλογικὰ Ὄργανα κ.λπ.).

β) Φορεῖς Διοικήσεως :

(Δημόσιαι Ἰπηρεσίαι, Κεντρικαί — Περιφερειακαί — αὐτοδιοικουόμεναι — ἀποκεντρωμέναι κ.λπ.), Ν. Πρόσωπα, Δημόσιου Δικαίου, Δημόσιαι Ὄργανισμοὶ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου, Δημόσιαι Ἐπιχειρήσεις, Ὄργανισμοὶ Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως).

3. Προσωπικὸν Δημοσίας Διοικήσεως :

α) Ἰπαλληλικαὶ θέσεις καὶ σχέσεις :

(Ἐννοια ὑπαλλήλου, διακρίσεις κατηγορίας κλάδων θέσεων, διακρίσεις σχέσεως (Δημόσιου ἢ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου) κ.λπ. καθήκοντα).

β) Κατάστασις προσωπικοῦ :

(Διορισμός, προαγωγή, μονομορφίαι, μετάταξις, πειθαρχικὸν καθεστῶς, ἀπόλυσις, διαθεσιμότης, ἀργία κ.λπ.).

4. Δημόσιον Λογιστικὸν :

α) Ἐννοια καὶ Διαδικασία :

(Ἐῖδη προϋπολογισμοῦ, ὄργανα συντάξεως καὶ ἐκτελέσεως αὐτοῦ, παρακολούθησις ἐκτελέσεως, κ.λπ.).

β) Διαχειρίσις καὶ προμήθεια ὑλικοῦ :

(Διαδικασία προμηθειῶν. Συντήρησις ἀκινήτου καὶ κινητοῦ τοῦ Δημοσίου. Μισθοδοσία, διαδικασία εἰσπράξεως καὶ καταβολῆς τῶν δαπανῶν κ.λπ.).

5. Ὁργανωτικὴ τῆς Δημοσίας Διοικήσεως :

α) Ἐννοια καὶ ἀρχαὶ Ὁργανώσεως :

(Ὄρθολογισμὸς εἰς τὴν ὀργάνωσιν, περιβάλλον ὀργανώσεως, ἀρχαὶ ὀργανώσεως, τρόπος ἐφαρμογῆς).

β) Μέθοδοι ὀργανώσεως :

(Κριτήρια ὀργανώσεως — καθ' ὅλην, κατὰ τόπον κ.λπ. — ὀργανωτικὰ συστήματα, Μηχανοργάνωσις, κ.λπ.).

6. Λειτουργία τῆς Δημοσίας Διοικήσεως :

α) Διοικητικὴ Διαδικασία :

(Ἀρμοδιότης, πρωτοβουλία, εἰσήγησις, εὐθύνη, ἐκτέλεσις, τύποι, ὄργανα).

β) Ἀπλούστευσις διαδικασιῶν :

(Μέθοδοι άπλουστεύσεως κατά περιπτώσεις, δελτία, εύρετήρια, μηχανογράφησης).

7. Διοικητική Έπικοινωνία :

α') Έγγραφος έπικοινωνία :

(Έγγραφα, πρωτόκολλον, Άρχεϊον, εύρετηρίασις, φακέλλοι και άλληλογραφία έν γένει).

β') Τεχνική της έπικοινωνίας :

8. Υπηρεσιακάί Σχέσεις :

α') Υπαλληλική ήθική :

(Καθήκοντα, κανόνες ύπηρεσιακής συμπεριφοράς, ύποχρεώσεις, δικαιώματα κλπ.).

β') Άνθρώπιναι σχέσεις (human relations).

(Κίνητρα, άπόδοσις, μεταχειρίσις συναδέλφων, ύφισταμένων κλπ., συμπεριφορά).

9. Σχέσεις μετά του Κοινοϋ.

α') Τεχνική της έπικοινωνίας μετά του κοινοϋ :

(Άτμική έπικοινωνία, συσκέψεις, διαδουλεύσεις, άνακοινώσεις προς τόν Τύπον κ.λπ.).

β') Άρχαί της έπικοινωνίας :

(Η θέσις του ύπαλλήλου έναντι του πολίτου, συμπεριφορά προς τó κοινόν, τρόπος έξηγηρητήςως πολιτών κλπ.).

10. Μεθοδολογία Έρεύνης :

α') Μέθοδοι άκολουθητέαι διά τήν μελέτην τών θεμάτων : και τήν βελτίωσιν του μορφωτικοϋ επιπέδου επί θεμάτων γεωγραφικών, οικονομικών, κοινωνικών, ιστορικών, με έμφασιν είς τήν δημοσίαν διοίκησιν π.χ. έγκυκλοπαίδεια, ύλικόν δημοσιότητος κλπ.

β') Βασικάί άρχαί έπιστημονικής έρεύνης : (Βιβλιογραφία, πηγαί, μέθοδοι έρεύνης, κλπ.).

24. Διδακτέα ύλη Β' Τμήματος (Β' Κατηγορίας).

Κατά τήν εισαγωγικήν εκπαίδευσιν τών ύπαλλήλων Β' Κατηγορίας, ήτοι νέων με άπολυτήριον Λυκείου, θέλει διδαχθή ύλη σχετική με τήν άρτιωτέραν εκτέλεσιν τών καθηκόντων τών πρώτων βαθμίων της Ιεραρχίας ήτοι 11ου μέχρι

τίου. Ταῦτα καθήκοντα συνοψίζονται εἰς γραμματειακὸν κυρίως ἔργον. Δι' οὗ καὶ ἡ διδασκεία ὅλη δέον νὰ περιλαμβάνῃ τὰ κάτωθι μαθήματα :

1. Ἡ Δ υ μ ό σ ι α Ἰ π η ρ ε σ ί α :

(Ἔννοια Δημοσίας Ἰπηρεσίας καὶ Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, ἀρμοδιότητες, ὄργανα, πράξεις, ἱεραρχία ὀργάνων καὶ πράξεων, ἔννοια νομιμότητας, διαδικασία διοικητικῶν πράξεων, ἔννοια σκοπιμότητας, γενικαὶ ἀρχαὶ Δικαίου καὶ τεχνικῆς τῆς Διοικήσεως).

2. Ἡ Ἰ π α λ λ ῆ λ ι κ ῆ ἰ δ ι ό τ η ς :

(Ἔννοια δημοσίου ὑπαλλήλου, καθήκοντα δημοσίων ὑπαλλήλων, περιορισμοὶ τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου, δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις, πειθαρχικὰ ἀδικήματα καὶ ποιναί, ὑπηρεσιακὴ κατάσταση τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, λύσις τῆς ὑπαλληλικῆς σχέσεως, κλπ.).

3. Ὁ ρ γ ά ν ω σ ι ς Ἰ ρ α φ ε ί ο υ :

(Ἔννοια, ὀρθολογικὴ ὀργάνωσις, διάρθρωσις μονάδος, ἐξοπλισμὸς γραφείου, ἀπόδοσις ἐργασίας, μέθοδοι ἐργασίας, μηχανοργάνωσις, μέθοδοι συνεργασίας καὶ σύγχρονοι ὀργανωτικαὶ μέθοδοι — καρτελλοποίησις, ἀποδελτίωσις κ.ο.κ.).

4. Δ ι α χ ε ί ρ ι σ ι ς Ἰ λ ι κ ο ῦ καὶ Χ ρ η μ α τ ι κ ο ῦ :

(Ἀναλώσιμον καὶ μὴ ὕλικόν, τρόπος προμηθείας, παραλαβὴ καὶ χρησιμοποίησις ὕλικου, καταγραφή καὶ συντήρησις αὐτοῦ, ἀποθήκευσις καὶ διευθέτησις ὕλικου, ἀνανέωσις, εἰδικὰ περὶ μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ, κρατήσεις, χαρτοσύμμανσις, διαδικασία δαπανῶν, ἐντάλματα καὶ εἶδη αὐτῶν, ἔννοια προϋπολογισμοῦ, ἀρχὴ τῆς οἰκονομίας, ἀποδοτικότητα, ἀποσδέσεως, κόστους κλπ.).

5. Ἀ ρ χ ε ί ο ν :

(Ἔννοια καὶ Ἀρχεῖον ἀρχειοθετήσεως, διαδικασία ἀρχειοθετήσεως, τρόπος ἀνευρέσεως ἐνὸς ἀρχειοθετηθέντος ἐγγράφου, ἀντίγραφα καὶ ἀναπαραγωγή ἐγγράφων διὰ μηχανικῶν μέσων, μηχαναὶ Ἀρχείου).

6. Ἀ λ λ ῆ λ ο γ ρ α φ ί α :

(Διακίνησις ἀλληλογραφίας, παραλαβὴ καὶ παράδοσις κλπ. Ταξινόμησις τῆς ἀλληλογραφίας, πρωτόκολλον, εἶδη πρωτοκόλλου, καὶ ποιοὶ τὰ τηροῦν, τί πρωτοκολλεῖται, ποῖα στοιχεῖα πρέπει νὰ ἀναγράφωνται εἰς τὸ πρωτόκολλον, συσχετίσις ἐγγράφων, ἔννοια καὶ τρόπος συντάξεως καὶ καταρτί-

σεως έγγραφων, προθεσμία, μελέτη θέματος, συγκέντρωση στοιχείων, συνεννόησις μετά των αρμοδίων υπηρεσιακῶν παραγόντων, χρησιμοποίησις έντυπα, σύνταξις έγγραφου — τούτο δέον νά διακρίνηται διά τήν κυριολεξίαν, ακριβολογίαν, σαφήνειαν καί ὀρθογραφίαν, μονογραφίαν, ὑπογραφή, πρωτοκόλλησις, διεκπεραίωσις — ἀπλᾶ — ἐπείγοντα — ἐπί ἀποδείξει —, ταχυδρόμησις).

7. Γ ρ α μ μ α τ ε ι α κ ῆ Τ ε χ ν ι κ ῆ :

(Ἰπόμνημα, Μνημόνιον, Ἐκθεσις, Ἐναφορά, Διαταγή, Ἐγκύκλιος, Εὐρετήριο, Βιβλία, Δακτυλογράφησις, Πολυγράφησις, ζεῦγία κοινά καί διάτρητα, πρακτικά συνεδριάσεων κλπ.).

8. Ἐ ν δ ο ὕ π η ρ ε σ ι α κ α ἰ Σ χ έ σ ε ι ς :

(Τρόποι συμπεριφορᾶς καί ἀρχαί ἠθικῆς τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἱεραρχία, συνεργασία εἰς ὁμάδα, εὐγένεια τρόπων, κοσμία ἐμφάνισις, ὀρθή χρησιμοποίησις χώρων καί ἀντικειμένων, ἀρχαί ἐπαγγελματικῆς συμπεριφορᾶς ὡς π.χ. κοσμιότης, φιλαλήθεια, εὐγένεια κλπ.).

9. Σ χ έ σ ε ι ς μ ε τ ᾶ τ ο ὕ Κ ο ι ν ο ὕ :

(Τά δημόσια ὄργανα τεταγμένα εἰς τήν ἐξυπηρέτησιν τῶν πολιτῶν, εἶναι ὑπερέταται τῶν πολιτῶν καί οὐχί αὐθένται των, προσήκουσα συμπεριφορᾶ τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου πρὸς τοὺς πολίτας, τρόποι τηλεφωνικῆς καί προσωπικῆς συνεννόησεως, ἀρχαί ἐπικοινωνίας μετὰ τοῦ κοινοῦ, τρόπος παροχῆς πληροφοριῶν, ἀπλοποίησις τύπων καί διαδικασιῶν, ταχύτης καί ὑπευθυνότητος ἐξυπηρετήσεως κλπ.).

10. Μ ε θ ο δ ο λ ο γ ῖ α ἄ τ ο μ ι κ ῆ ς Ἐ π ι μ ο ρ φ ῶ σ ε ω ς :

(Μέθοδοι διὰ τῶν ὁποίων ὁ ὑπάλληλος ὡς ἄτομον δύναται νά καλλιεργήσῃ τήν ἰδίαν αὐτοῦ προσωπικότητα δι' ἐπιμορφώσεως ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας, ὡς π.χ. διὰ παρακολουθήσεως τοῦ Τύπου, εἰδικῶν ἐντύπων, μέσων δημοσιότητος κλπ.).

25. Ὁ τρόπος τῆς Μετεκπαιδεύσεως.

Ἡ μετεκπαιδευσις θά παρέχεται εἰς δ ὕ ο κ ρ ῖ σ ι μ α σ η μ ε ῖ ς ἀξελίξεως τοῦ διοικητικοῦ ὑπαλλήλου, ἤτοι εἰς τὸν ἀφ' ἑνὸς μὲν 6 ο ν β α θ μ ὸ ν, διὰ νά δυνηθῆ νά καταστῇ ἐπαξίως Τμηματάρχης ἐπὶ βαθμῶ 5φ καί 4φ, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὸν 4 ο ν β α θ μ ὸ ν ἵνα ὁ ἤδη Τμηματάρχης καταστῇ οὐσιαστικῶς ἱκανὸς πρὸς προαγωγήν εἰς Διευθυντὴν ἐπὶ βαθμῶ 3φ καί 2φ. Ἡ παρεχομένη μόρφωσις θά ἔχη τὸν χαρακτῆρα ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπαγγελματικῆς κατάρτισεως (formation professionnelle), ἀφ' ἑτέρου

δὲ θ' ἀναφέρεται εἰς τε τὴν γενικὴν καὶ τὴν εἰδικὴν Διοίκησιν. Ὅποσδήποτε, ἢ μὲν μὲν ἢ θὰ εἶναι ἀνωτέρω ἐπιτελικῇ πρὸς διαμόρφωσιν ἠθικῶν καὶ ἱκανῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τοῦ Κράτους (ἄρθρον 38 παρ. 3 Γ.Κ.).

Πρὸς ἐξασφάλισιν καὶ κινήτρου ἐπιδόσεως καὶ ὀρθῆς ἐπιλογῆς καὶ ἀξιοποιήσεως τῶν ἱκανωτέρων :

α') Ἡ εἰσαγωγὴ εἰς τὸ Κέντρον Μετεκπαιδεύσεως θὰ ἐνεργῆται κατόπιν εἰδικῆς δοκιμασίας, γνώσεων καὶ ἱκανότητων, πάντως κατ' ἐπιστημονικῶς ἀδιάβλητον μέθοδον.

β') Ἡ ἀποφοίτησις ἀπὸ τοῦ Κέντρον θὰ ἀποτελεῖ εἰδικὸν προσόν καὶ νόμιμον στοιχεῖον κρίσεως παρέχον προτίμησιν τῶν ἀποφοιτῶντων εἰς τὴν ἐγγραφὴν τῶν εἰς τὸν πίνακα, τῶν κατ' ἀπόλυτον ἢ κατ' ἐκλογὴν προακτέων.

Χρονικῶς ἡ μετεκπαίδευσις θὰ εἶναι διὰ μὲν τοὺς ἐπὶ βαθμῶ 6φ ταχύρρυθμος καὶ πλήρους ἀπασχολήσεως, διὰ δὲ τοὺς ἐπὶ βαθμῶ 4φ συνήθους ρυθμοῦ ἀλλὰ μερικῆς ἀπασχολήσεως ὡς π.χ. κατὰ τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας ἵνα μὴ ἡ Διοίκησις στερηθῆ τῶν ἀνωτέρων στελεχῶν τῆς ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα, εἰς βαθμὸν παρακωλύοντα τὴν λειτουργίαν τῆς.

Ἡ μετεκπαίδευσις θὰ παρέχεται οὐχὶ πλέον κατὰ κατηγορίας — κατὰ κλῆρον θὰ περιορίζεται εἰς τοὺς ἐξελεξιμους ὑπαλλήλους Α' Κατηγορίας — ἀλλὰ κατὰ κύκλους σπουδῶν καὶ τομεῖς Κυβερνητικῆς Πολιτικῆς. Εἰς τὸν πρῶτον κύκλον σπουδῶν τὸν γενικὸν διαρκείας τοῦ ἡμίσεος ἐκ τοῦ συνόλου τῶν διδακτικῶν ὥρῶν θὰ παρέχεται εἰς τὸν μέλλοντα ἀνώτερον ὑπάλληλον ἐνημέρωσις ἐπὶ τοῦ γενικοῦ προβλημάτων τῆς χώρας, ἵνα οὕτως ἀποκτήσῃ καθολικὴν καὶ ἀκριβῆ εἰκόνα τῆς οἰκολογίας τῆς εἰδικῆς πολιτικῆς τοῦ τομέως του, ἦτοι τοῦ περιβάλλοντος ἐντὸς τοῦ ἑποίου κατ' ἀνάγκην θὰ δράσῃ. Εἰς τὸν δεῦτερον κύκλον, τὸν ἐιδικόν, θὰ διαχωρίζεται ἡ Κυβερνητικὴ πολιτικὴ εἰς τοὺς ὡς ἄνω πέντε τομεῖς, ἕκαστος τῶν ἑποίων θὰ καλύπτῃ τὸ ὑπόλοιπον ἡμισυ τῶν διδακτικῶν ὥρῶν.

26. Διδακτέα ὅλη Γενικοῦ καὶ Εἰδικῶν Κύκλων.

Διὰ τὰ ἀποκτηθῆ ἢ ἀνωτέρα ἐπιτελικὴ μὲν μὲν ἢ θὰ χρησιμοποιηθοῦν αἱ προσφορώτεραι ἐκ τῶν ὡς ἄνω μεθόδων διδασκαλίας, ἰδίᾳ δὲ αἱ διαλέξεις, τὰ σεμινάρια καὶ αἱ διασκέψεις, πρὸς ἐελτίωσιν τῆς ἱκανότητος τῶν ὑπαλλήλων πρὸς ἐπιλύσιν συγχευμένων προβλημάτων καὶ ἀντιμετώπισιν γενικώτερον καταστάσεων. Οὕτως θέλουσι διδαχθῆ τὰ κάτωθι θέματα :

α') Γενικὸς Κύκλος :

1. Βασικὰ Ἐθνικὰ θέματα :

(Ἐνημέρωσις καὶ εἰσαγωγή εἰς τὰ ζῶντικὰ προβλήματα τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὡς π.χ. κίνδυνοι τοῦ ἔθνους, διεκδικήσεις κλπ.).

2. Βασικά προβλήματα Ὄργανώσεως καὶ λειτουργίας τῆς Δημοσίας Διοικήσεως :
(Ἐνημέρωσις καὶ κατανόησις τῆς δομῆς τοῦ διοικητικοῦ προβλήματος τῆς χώρας καὶ τῶν δυνατῶν τρόπων ἀντιμετωπίσεώς του πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἀποδοτικῆς λειτουργίας Διοικήσεως).
3. Βασικά προβλήματα Οἰκονομικῆς Ἀναπτύξεως τῆς Χώρας :
(Ἐνημέρωσις καὶ κατανόησις τοῦ δάθους καὶ τῆς δομῆς τοῦ συνόλου τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων, ἐν μικρᾷ καὶ μακρᾷ προοπτικῇ).
4. Βασικά προβλήματα Κοινωνικῆς Πολιτικῆς ἐν Ἑλλάδι :
(Ἐνημέρωσις καὶ κατανόησις τοῦ δάθους καὶ τῆς αἰτιολογίας τῆς Κοινωνικῆς πολιτικῆς).
5. Εἰσαγωγή εἰς τὴν ἔννοιαν καὶ τεχνικὴν τῆς Δημοσίας Διοικήσεως :
(Ἐνημέρωσις ἐπὶ θεμελιωδῶν συγχρόνων ἐνοιῶν, ὡς π.χ. σχεδιασμός - προγραμματισμός καὶ ἀρχῶν ὡς π.χ. ὀργανώσεως, ἐλέγχου κλπ.).
6. Εἰσαγωγή εἰς τὴν ἔννοιαν καὶ Τεχνικὴν τῶν Δημοσίων Σχέσεων :
(Ἐνημέρωσις καὶ κατανόησις τῶν προβλημάτων σχέσεων Κράτους καὶ πολίτου εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις).
7. Διοικητικὴ Ἱστορία τῆς Χώρας :
(Ἐξέτασις τῆς ἐξελίξεως τῶν διοικητικῶν θεσμῶν τῆς χώρας ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνεξαρτησίας μέχρι σήμερον).

β') Κύκλος Οἰκονομικοῦ τομέως :

Εἰς τοὺς ὑπαλλήλους οἰκονομικοῦ τομέως θέλουσι διδαχθῆ εἰδικώτερον οἱ κάτωθι τομεῖς θεμάτων καὶ εἰδικῶν γνώσεων μὴ διδασκαμένων εἰς τὰς Ἀνωτάτας Σχολάς :

1. Χαρακτῆρ τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας.
2. Παραγωγικὴ διαδικασία.
3. Εἰδικὰ προβλήματα οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.
4. Διεθνεῖς οἰκονομικαὶ σχέσεις.
5. Τεχνικὴ τοῦ οἰκονομικοῦ Προγραμματισμοῦ.
6. Νόμισμα καὶ πίστις.
7. Δημοσιονομικὴ πολιτικὴ.

γ') Κύκλος Κοινωνικοῦ τομέως :

Εἰς τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ ὡς ἄνω τομέως θέλουσι διδαχθῆ εἰδικώτερον οἱ κάτωθι τομεῖς θεμάτων καὶ εἰδικῶν γνώσεων :

1. Κοινωνικά προβλήματα τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.
2. Τὸ Δημογραφικὸν πρόβλημα τῆς χώρας.
3. Ἐργασιακὴ πολιτικὴ ἐν ὄψει τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.
4. Κοινωνικὴ πρόνοια καὶ ἀντίληψις.
5. Κοινωνικὴ ἀσφάλισις.
6. Κοινωνικὴ Ὑγιεινὴ.
7. Φορεῖς καὶ μέθοδοι κοινωνικῆς πολιτικῆς.

δ) Κύκλος Διοικητικοῦ τομέως.

Ἐς τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ ὡς ἄνω τομέως θέλουσι διδαχθῆ εἰδικώτεροι οἱ κάτωθι τομεῖς θεμάτων καὶ εἰδικῶν γνώσεων :

1. Εἰσαγωγή εἰς τὴν τεχνικὴν τῆς ὀργανώσεως.
2. Διάρθρωσις τῆς Δημοσίας Διοικήσεως (Κεντρικὴ—Περιφερειακὴ—Τοπικὴ).
3. Κανονιστικὴ διαδικασία (rule making process).
4. Διοικητικὴ διαδικασία.
5. Διοικήσεις προσωπικοῦ.
6. Ὁργάνωσις καὶ Μέθοδοι.
7. Εἰδικὰ προβλήματα σχέσεως διοικήσεως καὶ διοικουμένων.

Διὰ τὸν τομέα τῆς παροχῆς «ὑπηρεσιῶν» — Παιδεία, Δικαιοσύνη κ.λπ. — ὡς καὶ τὸν κατασκευαστικὸν τομέα — Δημ. Ἔργα κ.λπ. — δεόν νὰ καταρτισθοῦν εἰδικὰ προγράμματα ἀνάλογα πρὸς τὰς εἰδικὰς ἀνάγκας τῶν σχετικῶν Ὑπηρεσιῶν.

27. Συμπέρασμα.

Διὰ τῆς ὡς ἄνω πρώτης ἐπὶ τοῦ θέματος ἐρεύνης στηριζομένης εἰς τὴν στάθμισιν τῶν δεδομένων τῆς Διοικητικῆς Ἐπιστήμης καὶ τῶν στοιχείων τῆς Ἑλληνικῆς Πραγματικότητος ἐξετέθη διαγραμματικῶς τὸ ὄξυ πρόβλημα τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ προσωπικοῦ τῆς Δημοσίας Διοικήσεως καὶ ἡ ὀρθὴ λύσις του.

Πάντως εἶναι καιρὸς πλέον διὰ ὀρθὸν σχεδιασμὸν καὶ ἔχι δι' αὐτοσχεδιασμοὺς τοῦ παρελθόντος, ἔστω καλῶν ἰδεῶν καὶ προθέσεων. Καί, ὡς γνωστὸν, ὁ ὀρθὸς σχεδιασμὸς στηρίζεται πάντοτε εἰς τὴν Ἐπιστημονικὴν Ἐρευναν.